26րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 7024   12 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1909   ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ   4 ՍԷՖԷՐ 1327   25 Février 1909   26me année   N. 7024

"ԱՐԵՒԵԼՔ"
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Կ. Պոլսոյ համար տարեկան	80	Ղ.
» » վեցամսեայ	45	»
Գաւառներու համար տարեկան	108	»
» » վեցամսեայ	60	»
Օտար երկիրներու համար տարեկան	35	Ֆր.
» » վեցամսեայ	20	»

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آره ولك
ارمنيجه يومى و سياسى غزته
صاحب امتيازى قره كين بوياجيان
درسعادت غلطه

AREVEEK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

Ազգապետարանի Գործեր

Շրջաբերական մը, գաղտնի ճամբաներով, թաւալ է գաւառական շրջանակները՝ մեր բողոքական ազգակիցներու տեղեկութիւն տալու որ կեդրոնական Ազգապետարանը, իր դաւամած վարչութիւնովը, ձեռնարկած է վարչական օրէնք մը խմբագրելու, որով հնարաւոր պիտի ըլլայ օրինաւորապէս ընտրել Ազգապետ մը և գործակից վարչութիւն մը:

Արտաքին երեւոյթէն դատելով, մասնաւորիչ կ'ըլլայ բարի դիտաւորութիւն մը, չա՛տ անմեղ, չա՛տ բարեսիրական, քիչ մըն ալ լայնկեկ հայեացք՝ ցիրուցան ուխարներու հօտը, այսուհետեւ, աւելի ապահով կառավարելու համար:

Բօղին մէկ ծայրը սակայն վերցնելով, դիւրաւ պիտի ըմբռնէք որ հին վարչութիւն մը, արդէն հղակոտոր իր ունեցած ուժերուն մէջ, իր երեք չորս թիւովը հազիւ թէ երերուն, գոյութեան իրաւունքէն զուրկ, ջանադիր կ'ըլլայ, օրէնք, վարչութիւն, Ազգապետութիւն պատրուակներու տակ օրեր շահիլ, Ազգապետարանէ չհեռանալ, թոյլ չտալ որ կեանքը ներս մտնէ և գործերը նոր ուղղութիւն մը առնեն:

Անցեալները, ժողովրդային գումարումի մը մէջ որու կամաւորաբար մասնակից ըլլալ ուզած չէր, Սկիւտարն ու Բերան, ընտրած էր Տօքթ. Նագաշեան, և Մազլումեան ալ պատրաստուած 170էն ոչ նուազ ստորագրութիւններով: Հին վարչութեան կուսակցութիւնը, հին մեղքերով ծանրաբեռն, տեսնելով որ արդէն ընդունուած էր Ազգապետին հրաժարականը պաշտօնապէս, քանի մը թիւերով, որոնց մէջ էր նոյն իսկ հրաժարեցուած վարչութենէն քանի մը հոգի, դիմում ըրաւ դատաւորութեանց տեսչին և անկէց ալ արդարութեան գործերու նախարարին՝ խնդրելով որ առժամապէս իր գործերուն գլուխը դտնուի Ազգապետը իրեններովը մինչեւ նոր ընտրութիւն մը կատարուի: Իր դիմումին մէջ ցոյց տրուած փաստերն են ազգին պաշտօնէութիւնները, երեւելիները: Այդ հինցած դրամը հին գործիչներու ձեռքին մէջ՝ թէեւ քշուած, բայց յետոյ կեղծ ըլլալը հասկցուած է փառաւորապէս երբ 170 ստորագրութիւններով չինուած Մազլումեան, վաւերացուած վերապատուելիներէ, գլխաւոր քարոզիչներէ, կը մատուցուի իր տեղը:

Հին վարչութիւնը, ազուեսական խորամանկութեամբ պատրաստ, կ'ըսէ թէ Պոլիսը ինքնին իրաւունք չունի Ազգապետը ընտրելու, մինչդեռ օրէնքը չատ բացայայտ է օրինագրքին մէջ: Ասկէ ետքն է որ պէտք է պատրաստուի այդպիսի օրէնք մը և գործադրութիւնը խնդրուի կառավարութենէն: Ատ է որ կը փափաքի ժողովրդային կուսակցութիւնը:

Ուրեմն ինչ որ պիտի ըլլայ ու պէտք է ըլլայ, սա է.

1. Հին վարչութիւնը, առանց րոպէ մը անցընելու, երթալու է անդարձ, բաւական սեպելով 25 տարուան գոյութիւն մը Ազգապետարանի գործերուն գլուխը:

2. Հին վարչութիւն մը, որ գոյութեան իրաւունք չունի ալ, իրաւունք չունի, ո՛ և իցէ պատրուակով, ձգձգում ընել թէ օրէնք պիտի խմբագրէ, գաւառներէն ներկայացուցիչներ բերել պիտի տայ, Ազգին երեւելիներուն, պատուաւորներուն դասն է ինքը: Վարչութիւն մը, իբրեւ գործադիր պաշտօնէութիւն, օրէնսդրական ճիւղ չէ, չի կրնար խառնուիլ անոր, մանաւանդ հին վարչութիւն մը, 25 տարուան մեղքերով պատուած, նոյնքան տարիներու մեղքերով բեռնաւորուած վարչութիւն մը:

3. Տօքթ. Նագաշեան պէտք է անցնի նոր վարչութեան մը գլուխը իբրեւ ներկայացուցիչ, գլխաւորապէս, մայրաքաղաքի բողոքականներուն, իր յարաբերութիւնները մշակէ գաւառական ներկայացուցիչներու հետ, բոլոր ջանքը ի գործ դնէ գումարելու համագումար ժողով մը գաւառի բոլոր անկիւններէն, կազմուի յանձնախումբ մը որ խմբագրէ օրէնք մը, քննուի այդ համագումարին մէջ, ընդունուի ու յետոյ մատուցուի ձեռնհաս իշխանութեան՝ անոր հաստատութիւնը ձեռք բերելու համար:

4. Երբ կատարուած է այդ ամէնը, ահա այդ ատենն է որ կը գումարուի պատգամաւորական ընդհանուր ժողովը, մասնակցութեամբ բոլոր թեմերուն կամ եկեղեցիներուն, կ'ընտրուի նոր Ազգապետը՝ իրաւունք ունենալով վարել բողոքական հանուրքին ընդհանրական գործերը, իրեն գործակից վարչութեամբ հետ:

Ատ է ամէնէն բանաւոր ճամբան, ուրկէ տարբեր ուղղութիւն չկայ: Արդ, պատրուակներ ստեղծել, վարանիլ, քաշքշուիլ Ազգապետարանի գործերուն չուրջը, հին մեղքերու վրայ նորեր բարդել, ատոնք ամէնը անտեղի են. ու իրաւամբ կը սպասուի որ Պոյաճեան էֆ., առանց անսալու սուտակասպաս խաբկանքներու, հեռանայ, տայ հաւատքը իր փորձառութեան, լրջութեան և օրինասիրութեան:

Քանի մը օրէ ի վեր, Նագաշեանի ընտրութիւնը ջուրը ձգելու համար, կը կրկնուի բրոֆէսէօր Թումաեանի անունը: Ոչ ոք կ'ուրանայ թէ Թումաեան գերազանց Հայ մըն է ամէն բանէ առաջ, երկրորդ թերեւս յարմարագոյնը Ազգապետութեան: Բայց և այնպէս որպէս զի այդպիսի ընտրութեան մը յաջողութիւնը ձեռք բերուի, հարկ է որ Ազգապետարանը սրբուի իր հին մեղքերէն, մաքրուի անոր մգլոտած մթնոլորտը, Ազգապետարանի չէնք մը ձեռք բերուի, տարեկան պիւտճէ մը ստեղծուի, — անհրաժեշտութիւններ որոնց և ո՛չ մին գոյութիւն ունի այսօր:

Այդ բոլոր պարագաները, իրարու հետ զուգընթաց, կը պարտաւորեն որ հին վարչութիւնը, ամէն դիտաւորութիւն, ամէն մեքենայութիւն դէն գցած, հեռանայ անշշուկ և նորընտիրը անցնի Ազգապետութեան գլուխը, առանց պիւտճէի, բարոյական և նիւթական աւերակներու վրայ:

Ուրիշ վարպետ խաղ մըն ալ է թըղթակցի մը ամբաստանութիւնը թէ Նագաշեան, հրաժարեցուած Ազգապետին պէս, բռնապետական է: Շիտակը լաւ կարկտան. բնաւ ըսելիք չկայ ատոր: Այսպիսի ամբաստանութիւն մը իրաւունք կուտայ կարծելու որ գրողը մեր կիսագունդի արարածներէն ըլլալու չէ անշուշտ: Նագաշեանը, ա՛ն բռնապետակա՛ն:

ՀՐԱՆԴ

Նոր փորձանքը

Միայն ձեւը փոխուեցաւ, բայց եղածը միեւնոյնն է:

Հին ռեժիմի օրերուն, բռնակալութեան շրջանին, ոչ ոք տէրն էր իր ինչքին, իր պատւոյն, իր կեանքին, իր կնկանը:

Նեճիպ Մելհամէի մը մէկ քմայքը բաւական էր ձեռքէդ խլելու համար ինչ որ նուիրական, ինչ որ թանկագին ունէիր այս աշխարհիս վրայ:

Բռնակալութիւնը գնաց և անոր տեղ եկաւ ազատ մամուլը որ ոչինչ կը խնայէ, բան մը չի յարգեր և որուն համար նուիրական բան չի կայ:

Սրտին մէջ ատելութիւն մը ունեցողը հրապարակագիր եղաւ, երբեմնի pariaները գրիչ ձեռք առին և չատ մարդիկ երգիծաբան հռչակուեցան:

Օր չանցնիր առանց նոր լրագրի և շաբաթները առանց նոր հանդէսներու չեն սկսիր:

Հին ոխերն են, չարամտութիւնները, թամբասանքը որ ամէնէն չատ նիւթ կը մատակարարեն կոր արդի զաւեշտագրութեան, որուն տրուած ազատութիւնը բան մը չաւելցուց իր արժանիքներուն վրայ, ընդհակառակը սպաննեց անոր մէջ ինչ որ կար, բարի, ազնիւ և գեղեցիկ:

Հին օրերուն՝ սուրով կը վախցնէին զմեզ. Յուլիս 11էն ի վեր գրիչը աւելի սոսկալի զէնք մը եղաւ:

Այս օրուան զաւեշտագիրը իրաւունք կ'ունենայ կոր տանդ սեմէն ներս մտնելու, պրպտելու անցեալդ, հասուեցնելու կինդ և քակելու գաղտնիքներուդ կծիկը:

Երբեմնի խաֆիէները աւելի փափկութեամբ կը շարժէին, քան հիմակուան զաւեշտագիրները...

Երգիծանքի պատրուակին տակ նախատալից, թունաւոր տողեր կ'արտադրեն կոր օրուան զաւեշտագիրները ապուշութեամբ մը որմէ վար չի միար կարդացողներու փութկոտութիւնը:

Վաճառականը, սեղանաւորը, վարժապետը, քահանան, դրագէտը, մանկամարդ աղջիկը, հանդարտ տանտիկինը. Ազգին բոլոր անհատները անխտիր ենթակայ են այսօր քաշքշուքի և անարկուդրպարտութիւններու, շնորհիւ մամուլին տրուած ազատութեան:

Լուտանքները, թշնամութիւնները, նախատինքը ամէնուն վրայ կը տեղայ և պանդոյրներու աշխարհը կը ծիծաղի, կը զբօսնու և վաղը առտուան թերթին համար տասը փարայ կը կտրէ ակռայէն:

—Նայինք այսօր որո՞ւն վրայ գրեր են, կ'ըսեն և կը վազեն լրագրավաճառին:

Ուրիշի վրայ եղած խծբծանքները երջանկութիւնը կը կազմեն շատերուն և ատոր համար է որ ամէնէն չատ ծախուած թերթերը ամէնէն խայտառակներն են:

Կեսարիոյ մէջ պատրաստուած Չարքին վրայ գրուած յօդուածի մը քովիկը, որ և է Գրիգոր աղայի մը կնկան չհաստատ... կութիւնները եւ Երուսաղէմի [illegible] գիշերային հիւրասիրութիւնը:

Եւ այս եղածին լրագրութիւն անունը կը տրուի կոր:

Chantageը, անուանարկութիւնը, նախանձը, եւ բոլոր ստորին կիրքերը դրամագլուխ կը կազմեն արդի զաւեշտագրին, որուն համար ընտանեկան, ընկերային սրբութիւն չի կայ եւ ոչ ալ անհատական որ և է իրաւունք:

Կեղտոտ, անչահ, լղրճուկ մամուլը— այս կամ այն թերթին համար ակնարկութիւն չի կայ բնաւ մէջ—ազատութենէն այնպէս կ'օգտուի կոր ինչպէս գիշերուան մութէն կ'օգտուին գողերը, մարդասպանները և մաքսէն ապրանք փախցնողները:

Եւ երգիծական ճիւղն է մանաւանդ որ ամէնէն չատ համը փախցուց և ծաղրանկարը դանդը գոցեց:

Հիմակուան երգիծաբաններէն աւելի զգոյշ կենալու է քան բիւնէյի մէջ վխտացող քսակահատներէն:

Prenez garde aux caricaturistes.

Ահա ի՛նչ գրելու է պատերուն վրայ:

Բասկահատներու դէմ ոստիկանութիւնը կայ, ինչ ընելու ենք անուանարկող երգիծաբաններուն հանդէպ:

Տեղ մը կարդացած եմ թէ երեք տեսակ նախատինք կայ: Նախատինքները զոր կը ներենք, նախատինքները զոր կ'արհամարհենք և նախատինքները զորս կ'անգիտանանք:

Առաջին տեսակներուն մէջ երբեմն ճշմարտութիւններ կան որոնք կրնան մեր մէկ սխալը ցոյց տալ մեզի և որոնց համար շնորհակալ ըլլալու ենք անոնց հեղինակներուն:

Հակառակ որ չար ըլլալէ հեռի չեն ըլլար անոնք, բայց միւս կողմէ ծառայութիւն մը մատուցած կ'ըլլան մեզի:

Երկրորդ տեսակները, անոնք զորս կ'անգոսնենք և որոնք sans rime ni raison ուղղուած են մեզի, ատոնք գրուած են սրամտութեան պիտակին տակ այնպիսիներու կողմէ որոնք կամ կը նախանձին մեզի և կամ որ և է համակրութիւն չունին մեզի համար:

Շատ վարէն, ցեխէն դուրս եկած նախատինքներ կան ինչպէս ամէն օր կը տեսնենք կոր զաւեշտաթերթերու մէկ քանիներուն մէջ. այս տեսակները մէկ բառի միայն արժանի են, անուշադրութեան և անգիտութեան. տալու ենք անոնց այն կարեւորութիւնը զոր անցորդները կուտան հաչող շուներուն:

Փորձանք մը եղաւ ազատ մամուլը և օր մը պիտի գայ որ պիտի փնտռենք censureը որ ցուկակապ մը կը դնէր կատղած բերաններուն:

Ե. ԱԼՓԻԱՐ

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ԴԷՊՔԸ

ԹՈՒՐՔ ԽՈՒԺԱՆԸ ԸՆԴԴԷՄ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

ՀԱՅԵՐԸ ԱՆՁՆԱՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԴԻՄԵՆ

ԿԵՍԱՐԻԱ, 1 Փետր.

Ազատութեան երջանկաբեր հռչակումը առջի օրէն սկսեալ լաւ տպաւորութիւն մը չըրաւ Կեսարիոյ մեր Թուրք հայրենակիցներուն վրայ. հին ռեժիմին պատկանող արիւնարբու մարդիկներէն բաղկացեալ ստորին արարածներ խումբեր կազմակերպած էին քաղաքիս մէջ ալ ռէաքսիոն մը յառաջ բերելու համար, և այս առիթով կէտ նպատակի ունէին Հայերը ջարդել, սրախողխող ընել ու կողոպտել, ինչպէս ըրած էին 1896ին, այն ատեն անպատիժ մնացած ըլլալնէն քաջալերուած:

Ամիսներէ ի վեր խալիճներուն ամէն տեսակ զէնքերով զինուած ըլլալը աչքառու կերպով ուշադրութիւնը գրաւած էր Հայերուն, մանաւանդ որ կեսարիոյ զինուորական ոյժը, որ առ առաւել հազիւ հարիւր հոգիէ կը բաղկանար, կոտորածի մը ժամանակ անբաւական պիտի ըլլար մեծ քաղաք մը պաշտպանելու. հետեւաբար ջարդի մը հնարաւոր կամուրջէն ահ ու դողերու մէջ կը մնցնէին վաղուց ի վեր Հայերուն թեւ ու դերձան եղած ջիղերը: Ամիս մը առաջ Կեսարիոյ կառավարիչ Ճէմալ պէյ արձակուրդով Պոլիս գացած էր. վերադարձին Սապահէտտին իշխանի կուսակցութեան պատկանող «Ահրար» ակումբը կազմակերպելու ձեռնարկած ըլլալով, այս բանը ռէաքսիոնէր տարրին աչքին փուշ եղաւ. հետեւաբար ժամանակէ մը ի վեր կառավարիչ պէյին նկատմամբ մոլեռանդ Թուրքերու կողմէն քէն ու ատելութեան նշաններ երեւան գալ սկսան: Մարաշի կառավարչին հանդէպ տեղի ունեցած ծանօթ դէպքը ա՛լ աւելի խթան մը եղաւ Կեսարիոյ մէջ ալ միեւնոյն ընթացքին հետեւելու: Կառավարիչ ժամանակին հասնելով անցած դարձածները՝ ձերբակալել տուաւ ռէաքսիոններու խմբակին գործօն անդամներէն թահսիլտար Հիլմին, որ այժմ բանտն է:

Այս ձերբակալումը մեծ զայրոյթ պատճառելով բանտարկեալ Հիլմիին արբանեակներուն, գործի սկսան անոնք: Ծանր միջադէպի մը առաջքը առնելու մտօք, միւֆթի համի Էնվէր էֆ. անցեալ երկուշաբթի օր «Ճամի քէպիր»ին մէջ պէտք եղած հայրական աղդը յորդորները տրուած միջոցին, մզկիթին մէջ համախմբուած ժողովուրդը մէկէն ի մէկ ոտքի ելլելով ընդմիջեց ծերունի միւֆթիին խօսքերը, «Մուքաալրբէ խաքելիր» պոռալով: Այս դէպքին վրայ քրիստոնեայ հասարակութեան մէջ սիրտմաշուքը աւելցաւ, և մօտալուտ ջարդի մը երկիւղները աւելի զօրանալով գոնէ ոչխարի պէս չմորթուելու համար անձնապաշտպանութեան միջոցներուն վրայ խորհիլ և խորհրդակցիլը օրուան հրատապ խնդիր եղաւ:

Յունուար 27, երեքշաբթի, կէս օրին հինգ հազարի մօտ Թուրքեր միահամուռ կառավարչատան վրայ քալեցին «Բատրշահըմ չօգ եաշա» գոչելով. այս միջոցին է որ իրարանցում մը տեղի ունեցաւ, Հայերը անմիջապէս խանութները գոցելով հեւ ի հեւ իրենց տուները փախան, ոմանք ճամբուն վրայ գլտորելով, ոմանք սայթաքելով, ոմանք ալ ողբալի վիճակի մէջ խելակորոյս:

Նոյն օրը բաղնիք գացող քրիստոնեայ կին ու աղջիկներուն արդահատելի վիճակը նկարագրել անկարելի է. ոմանք հագուստ լուացուած ու կիսամերկ, ոմանք կէս հագուած, բոպիկ ոտքերով, ոմանք աճապարանքով «փէշթիմալ»ներով քօղարկուած, ահ ու դողերու մէջ իրենց տուները վերադարձան:

Միւս կողմէ կառավարչատունը կոխելու յանդգնող խուժանը նախատալից խօսքերով, «կավուր մութաալրբէ» անակ պիտի ընենք, նանկ պիտի ընենք ազատականներ օդը կը թնդացնէին. յետոյ սկսան կառավարիչ պէյին նստած սենեակին ապակիները քարկոծել: Այս պահուն ֆէրիք փաշան՝ իր տրամադրութեան տակ գտնուած 80 զինուորները չարեց՝ կառավարիչ պէյին անձը ազատելու համար մահուան վտանգէն. եկու տես որ հրաշքն մը չկրցաւ պարպել տալ, անշուշտ վախնալով իր ձեռքին տակ գտնուած ուժին անբաւական ըլլալէն. ի վերջոյ իւլէմաներու, խօճաներու միջամտութեամբ՝ կատղած խուժանը ցրուելու յաջողեցաւ, սակայն չմոռնանք ըսելու թէ կառավարիչը հրաժարեցաւ, այլ եւս տեղւոյն գացէք ըսելով: Նոյն գիշերուան ժամ 2ին ալ հսկողութեամբ զօրականներու, կառավարիչը իր տունը գնաց ապահով կերպով: Հետեւեալ օրը Թուրք իւլէմաներ ու էշրաֆներ, քրիստոնեայ հասարակութեանց հոգեւոր ներկայացուցիչները ու երեւելի անձնաւորութիւններ կառավարչատուն երթալով երկար խորհրդակցութիւններ կատարեցին ներկայ կացութեան մասին և ներքին գործոց նախարարութեան կողմէ եկած հեռագրին սապէս պատասխանելու միաձայնութեամբ որոշում տուին. սաւաբէկ նախարար փաշային քաշուած հեռագրին բնագիրը.

«Տախիլիյէ Նեզարէթի ճէլիլէսինէ

«28 քեանունի սանի թելկրաֆընըզա ճէվապ.

«Մէճլիսի հասուսէ էմիրիէթի թեշվիշ վէ սուքիութիւ ինալ էտէրէք չարշուլերն մէսաուտըէթինի իրթաճ էյլէտիրկինաէն վէ միւթէաճիմին վէ փիշվէր օլանլար միւթէճասըրլարընըն չեխուռէն թէճրիմի միւդաֆաըի օլմաղըէ պիր հէյէթի թահգիգիէնին հէման իզամը, վէ ասայիշին թէէմինի իչիւն տէ գուվվէի ինզիպաթիէյէ մահիլլէյէնին թէցյիտի ուրէթի իլէ թէէյինի իւլէմա վէ էշրաֆ վէ միւթէպէրան իֆատէսի իլէ մաարուզ տըր։»

29 յուն. Իմզա միւֆթի վէ նայիպ

Անկից զատ կեսարիոյ կացութիւնը պարզող հեռագրեր քաշուեցան ազգ. առաջնորդարանը, հայ ակումբներու կողմէն՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, Հայ Սահմանադրական Միութեան գործադիր ժողովին կողմէն ալ Սրբազան Պատրիարքին և Արեւելք, Ճէրիտէի Շարգիյէ, Մանզումէի Էֆքեար թերթերուն հեռագրով տեղեկութիւններ հաղորդուեցան. Լեվրէգ Հէրըլտ թղթակիցն ալ օրը օրին հեռագրեց:

Չորեքշաբթի գիշերը ճգնաժամի գիշեր մը եղաւ Հայերուն համար. գիշերուան ժամը 4ին յանկարծ լուր տարածուեցաւ, թէ 1896ին մեծ կոտորածի ժամանակ Հայերը ջարդողներուն մէջ համբաւ հանած Հաճըլար գիւղին արիւնկզակ վոհմակները կոտորածի համար քաղաքը կոխելու կուգան կոր. աննկարագրելի սարսափ մը տիրեց Կեսարիոյ մէկ ծայրէն միւս ծայրը:

Ներկայ ձմռան սաստկաշունչ հովին կուրծք տալով՝ քաղաքին ծայրը բնակող Հայերը՝ երկսեռ բազմութիւն, մեծ ու պզտիկ տղաքներ, շատերը կիսամերկ, երկու-երեք ամսուան տղեկները իրենց մօր ստինքներէն կախուած, յղի և երկունքի ճգնաժամերուն մէջ գտնուող հայ կիներ իրենց զաւակներով, օրհասական հեւանդներ վերմակներու մէջ փաթթուած դուրս թափուեցան, ներսերը բնակող իրենց ազգականներուն և բարեկամներուն տուները ապաստանելու, հսկողութեամբ զինուած քաջ հայորդիներու, որոնք արիաբար գիշերուան ժամը 6ին բոլորն ալ ապահով տուներու մէջ տեղաւորելէ ետքը մինչեւ առտու իբր պահակ փողոցէ փողոց մահերնին աչք առած, պտըտեցան և սոյն վոհմակներուն զաւլըստեանը սպասեցին դաս մը տալու համար:

"ԱՐԵՒԵԼՔ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ   ՐԱՖՖԻ

ՍԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ

(132)

Ձ.

ՈՂԱԿԱՆ ԱՄԲՈՅԸ

Նայում էր չրջապատող ատարկաների ճոխութեան վրայ և հիանում էր: Բայց նրա հիացմունքը այնքան կարճատեւ, այնքան բոպէական էր լինում, երբ դառնում էր իւր սրտին, իւր ներքին զգացմունքներին: Վաղուց էր, որ ոչինչ տեղեկութիւն չունէր ամուսնից: Տեղեկութիւն չունէր և որդու Սամուէլի մասին: Չը գիտէր նաեւ, թէ ի՛նչ էր չինում եղբայրը՝ Մերուժանը: Շարունակ հինգ ամիս դառնաշունչ ձմեռը այնպէս սաստկութեամբ կտրել էր ամեն հաղորդակցութիւն, որ նրան դեռ յայտնի չէր, թէ ինչ ակչէններ, ինչ ողբալի գործեր էին կատարուել Հայոց աշխարհի հիւսիսային կողմերում. Բայց նա ներքին խուլ բնազդմամբ մի բան զգում էր,— և անախորժ բան:

Նրա չրջապատողների մէջ արդէն տարածուել էր մի-ինչ որ չչուկ, մի ինչ-որ քրթմնջոց, որ ամենայն ծածկամտութեամբ աշխատում էին թագցնել: Այդ նկատում էր նա, և նրա ալեկոծ սրտում ծագում էին զանազան կասկածաւոր խոկումներ: Միւս կողմից, իւր հպատակների մէջ նըկատում էր մի տեսակ սառնութիւն, մի տեսակ բռնադատեալ խոնարհութիւն, որ յակամայից ցոյց էին տալիս նրան: Ի՞նչ էր նշանակում այդ:—Նա դժուարանում էր ինքն իրան հաշիւ տալ:

Եղբօր, Մերուժանին պարտութեան լուրը, և ամուսնի սպանման բօթը իւր հարազատ որդուց,—դեռ նոր էին հասել Տարօն: Բայց, տակաւին պտոյտվում էին անստուգութեան մթութեան մէջ: Ոմանք դժուարանում էին հաւատալ, ոմանք եթէ հաւատում էին, վախենում էին մի ուրիշի յայտնել: Բայց այնուամենայնիւ, այդ համբաւները խորին ուրախութիւն պատճառեցին նրա հպատակներին, թէեւ դեռ ոչ ոք չէր համարձակվում իւր զգացմունքները արտայայտել:

Նա կատարեց աւելի, քան կարելի էր կատարել: Այն նորամուտ և խորթ ներմուծութիւնները, որ նրա ամուսինը և եղբայրը չը կարողացան սրով ու հրով մտցնել Հայոց աշխարհում, նա մտցրեց Մամիկոնեանների խաղաղ տան մէջ անաբիւն պատերազմով,—ա՛յն տան մէջ, որ ամենահին ժամանակներից մինչ ներկայացել էր որպէս մի ճչգրիտ տիպար քըրիստոնէական բարեպաշտութեան: Ո՛րքան ուրախ էր, ո՛րքան գոհ էր իւր յաջողութիւններով: Նա արդէն հողը պատրաստած էր համարում, և սերմը ցանած էր համարում, սպասում էր ցանկալի հունձքերին: Եւ ո՛րքան պիտի սիրէր նրան ամուսինը, երբ իւր տունը վերադառնալու ժամանակ՝ ամեն ինչ պատրաստ կը գտնուէր:

Բայց ինչն էր դրդում այդ փառասէր կնոջը՝ նետուիլ կրօնական խնդիրներու մէջ, որ աւելի մեծ հանճարների գործ էր: Իսկապէս, ոչինչ: Եւ եթէ նրա ամուսինը և եղբայրը զանազան քաղաքական նպատակներով էին առաջ տանում իրանց ապօրինի ձեռնարկութիւնները, նա ընդհակառակն, նրանց նկրտումներն անգամ չունէր: Նա չունէր նաեւ կրօնական հաստատ համոզմունքներ: Բայց իբրեւ կին, և նորասէր կին, նա ունէր մի բան: Նա ազնուական էր, այդ բառի բուն նշանակութեամբ:

Նրա համար՝ ինչ որ վերեւից էր գալիս, ինչ որ վերեւումն էր կատարվում, — բոլորը լաւ էր: Պարսից արքայական գերդաստանի հետ խնամութեան կապեր ունենալով, նա չատ անգամ առիթ էր ունեցել Պարսից արքունիքում լինելու, եւ ծանօթ էր Շապուհի ընտանիքի հետ: Արքունիքը հիացրել էր նրան:

Եւ որպէս Շապուհի կանանց հագուստն ու զարդերը նրան դիւր էին գալիս, նոյնպէս եւ դիւր էր գալիս նրան Շապուհի պաշտած կրօնը: Աշխատում էր, որ իւր զաւակները նոյն լեզուով խօսէին, որով խօսում էին արքունիքում, աշխատում էր, որ նրանք նոյն բարձր կրթութիւնն ունենային, որ վայել էր արքունիքին: Ինչ որ ազգային էր, ինչ որ հայկական էր, նրան խիստ սոսկալի էր թւում և, մինչեւ անգամ, ամօթալի: Ինչու միչտ կարմրել պարսիկների մօտ, ինչու միչտ պակաս մնալ,— այդ մտաքերը վրդովեցնում էին նրան:

Նա մօտեցաւ լուսամուտին, նայեց արեգակին: «Ինչու այդքան ուշանում են... ի՛նչ է նշանակում այդ»... մտածեց ինքն իրան, եւ նրա անհամբեր դէմքի վրայ երեւացին բարկութեան նշմարներ: Միթէ իւր բոլոր պատրաստութիւնները պէտք է ապարդիւն մնային:

Սպասաւորները մէկ-մէկ ներս էին մտնում ու դուրս էին գնում, զանազան իրեղէններ բերելով ու տանելով: Ներս մտաւ և ներքինապետը, հաճոյամոլ Բագոսը, իւր լերկ ու լպիրշ դէմքով:

Թէեւ Բագոսը վայելում էր իւր Տիկնոջ խորին հաւատարմութիւնը, բայց դարձեալ Տիկինը իւր արժանապատուութիւնից ստոր համարեց յայտնել նրան, թէ կասկած ունի, մի գուցէ տօնախմբութիւնը այն չքեղութեամբ չը կատարուի, որքան ցանկալի կը լինէր: Բայց խորամանկ ներքինին այն աստիճան ուսումնասիրած էր իւր Տիկնոջ բնաւորութիւնը, որ հէնց նրա երեսին նայելով, հասկացաւ, թէ ի՛նչն է աղմկում նրա փառասէր սիրտը, և կեղծ ժպիտը երեսին ասաց.

—Մի քանի իրեղէններ պէտք է դուրս տանել, Տիկին:

—Ի՞նչ ու:

—Որովհետեւ տեղ չի լինիր բոլոր այցելուների համար:

—Այդ ահագին դահլճո՞ւմ:

—Բայց այցելուների բազմութիւնն էլ ահագին կը լինի:

Տիկինը ուրախացաւ: Բայց թագցնելով իւր ուրախութիւնը, դարձաւ դէպի ներքինապետը, փոքր ինչ զայրացած ձեւանալով.

—Պէտք է կարգի ու կանոնի սովորեն, Բագոս: Հարկաւոր չէ, որ ամեն մի այցելու մնայ դահլճում և աւելորդ տեղ բռնէ: Նրանք կը գան, ընդունուած բարեմաղթութիւնները կանեն, և իմ օրհնութիւնը առնելով, դուրս կը գան կից սենեակը, այնտեղ կը սպասեն: Երբ կը վերջանայ ընդունելութիւնը, այնուհետեւ ինձ հետ միասին կը գնան տաճարը, երկրպագութիւն տալու սրբազան կրակին և ներկայ գտնուելու հանդիսաւոր զոհաբերութեան արարողութեանը:—Հասկացա՞ր: Գնա, ասա տաճարապետին, նա այդ կարգերը լաւ գիտէ, թո՛ղ այնպէս կարգադրէ բոլոր ծէսերը, որ ամեն ինչ ըստ պատշաճին կատարուի և վայելուչ:

Ներքինապետը գլուխ տուեց, և անվերջ ժպիտը երեսին հեռացաւ:

Տիկինը մնաց միայնակ: Այժմ նա հանգիստ էր, այժմ լիապէս յոյս ունէր, որ տօնախմբութիւնը փառաւոր յաջողութիւն կը գտնէ:

Քառորդ ժամ չանցաւ, երբ սենեկապետներից մէկը ներս մտաւ, յայտնելով, թէ աւագանին և աստիճանաւորները խնդրում են ներկայանալ:

Նա անցաւ դահլճի վերին կողմը, նստեց թանգագին գահաւորակի վրայ: Այդ միջոցին պալատական բարձր դրանիկները կարգով չարուեցան նրա բազմոցի չուրջը: Ամենքը զարդարուած էին տօնական հագուստներով, ամենքը զրահաւորուած էին ոսկեզարդ զէնքերով:

Ներս մտան աստիճանաւորները և ամբողջ աւագանին: Նրանք խորին կերպով գլուխ տուին, և լուռ կանգնած մնացին դահլճի պատերի մօտ: Տիկինը մի առանձին հաճութեամբ դարձաւ դէպի այցելուները, այդ խօսքերով.

—Փա՛ռք և գոհութիւն պայծառ Արամազդին, որ ինձ պարգեւեց երջանիկներից ամենաերջանիկը լինելու վիճակը. և ես բախտ ունեմ, ո՛վ սիրելի աւագներ, ձեզ հետ միասին տօնելու այն մեծահանդէս օրը, որ տօնում է ամբողջ տիեզերքը: Թաչունն ու անասունը, վայրի խոտն ու ծաղիկը, և անտառի հսկայ եղեւինը, այսօր ուրախ են, որովհետեւ Նորեկ գարունը բերել է նրանց համար նոր տարի և նոր կեանք: Մարդը նոյնպէս պէտք է իւր խնդակցութիւնը խառնէ բնութեան ընդհանուր հրճուանքի հետ: Անցաւ ձմեռը իւր մահաբեր սառնամանիքներով, անցաւ մռայլի ու մառախուղի թագաւորութիւնը: Ծագեց մեզ նոր օր իւր լուսապայծառ ջերմութեամբ:

(Շարունակելի)

Սակայն անխծապարտ արիւնարբուները չերեւցան, բոլոր հայերը նոյն գիշերը տանիքներուն վրայ մինչեւ արշալոյս ինքնապաշտպանութեան գովելի եռանդով իրենց թաղերը պահպանեցին։ Այժմ կ'արժէ երկու խօսք ընել կառավարութեան վրայ յարձակող խուժանին իրական չար նպատակներուն մասին։ Թուրք ռէաքսիոներները աղէկ չափած էին թէ Կեսարիոյ մէջ բաւականաչափ զինուորական ոյժ չկար, որով կառավարչատունը կոխելով անգամ մը անիշխանութիւն յառաջ բերելէ և հեռագրական պարանը կտրելէ յետոյ, դիւրին էր Հայերուն վրայ յարձակիլ և ջարդել, կողոպտել և խժդժութիւններ գործել արձակ համարձակ։ Նոյն օրուան խլամ երիտասարդներուն յատկահագած մեշլաններուն և լայնօրէն կապած գօտիներուն մէջ պահուած զէնքերը, սրածայր դանակները եաթաղանները, այլ և այլ հատու գործիքները մէյմէկ փայլուն ապացոյցներ էին կանխամտածուած արիւնռուշտ ծրագրին։ Շաբաթէ մը ի վեր խանութները գոց են, ապահովութիւն չկայ։ Այս պահուս հեռագրէ մը իմացանք թէ Էնկիւրիի կուսակալ Հազըմ պէյ, պատժական վերաքննիչ ատենին նախագահին հետ, վաշտ մը զօրքերով Կեսարիա կուգայ. մինչեւ կուսակալին ու զօրքերուն ժամանումը չուկան փակ պիտի մնայ. ամէն մարդ առայժմ իր տան մէջ գրեթէ բանտարկուած է։

Յ. Գ. ԶԱՄՈՒՐԵԱՆ

* * *

Կեսարիայէն ստացած ենք ուրիշ թղթակցութիւն մը, որ սապէս կը պատմէ կառավարատան վրայ եղած յարձակումը։ Յուն. 27ին, երեքշաբթի օրը, նամազէն ետքը մզկիթներուն մէջ կ'ուխտեն երթալ միւթէսարրֆ փաշան ծեծելով պաշտօնանկ ընել և կառավարութեան ուժը կոտրելով, Հայերուն մեծ ջարդ մը տալ. և անահագարուր անձեր կ'երթան ուղղակի կառավարատունը «Սանճագը շէրիֆ»ը պարզած։ Հազարաւոր անձերէ բաղկացած մոլեգին խուժան մը ուղղակի կը խոյանայ կառավարական պաշտօնատան վրայ, Օսմանցիներուն բարեկամ ու պաշտպան կառավարիչ փաշան սպաննելու հաստատ մտադրութեամբ։ Այս միջոցին, շատ մը անձեր սուրերով զինուած, խումբ խումբ խորհուրդ կ'ընէին. ամէնքն ալ հրամանի կը սպասէին։ Յանկարծ Իպրահիմ անուն սրիկայ մը բարձրաձայն գոչեց. «Ո՛վ Մահմէտի հարազատ որդիք, ահա ժամանակը հասեր է՝ մեր սուրբ կրօնքին զօրութիւնը «կեավուր»ներուն ցուցնելու. նախ յարձակինք կառավարիչին վրայ. սա արդէն «կեավուր» է.» անդիէն ուրիշ մը գոչեց. «Այս եա ալ կը հաստատեմ «կեավուր» ըլլալը. նայինք տեսնենք «գապըգը» է թէ ո՛չ»։ Այսպիսի անմաքուր խօսքեր արտասանելով «Այո՛, մեր առաջին գործը թող ըլլայ սա «կեավուր» փաշան սպաննել և յետոյ դարձնել սուրը չուկացի Հայերուն. այս գործին վէպալը իմ վզիս, սէվապը ձեր գլխուն»։ Այս խօսքերէն ամբոխը խորապէս զգածուած «Փատիշահըմ չօք եաշա՛» աղաղակելէն յետոյ ժողովուրդը կը յարձակի կառավարիչ Շէմալ փաշային վրայ. բազմութիւնը միշտ կը պոռար, «Սուլթան Համիտ պին եաշա՛»։ Խեղճ փաշան սարսափելի տեսարանին իսկութիւնը հասկնալու համար սրահ ելլելով, «Ի՞նչ է զաւակներս ի՞նչ կայ» հարցուց։ Մինչ փաշան կը շարունակէր, անոր գլխուն անարգալից խօսքեր կը տեղային և «վար իջի՛ր վար, քեզ չենք ուզեր, քեզ պիտի սպաննենք, շուտ վար եկուր շուտ «խընզը՛ր-կեավըր» կը պոռային։ Փաշան, սարսափած, լուր ղրկեց Ֆէրիգ Հիւսէյին Հիւսնի փաշային որ զօրք ղրկէ պաշտպանութեան համար. սակայն հազիւ 20—30ի չափ զինուոր եկան շրջապատեցին փաշան, որ հեռագրատուն մտաւ տեղեկութիւնը հաղորդելու։ Տակաւին ուրիշ ծայրայեղութիւններ ալ պիտի ընէին, սակայն մութը կոխելով ցրուեցան։

Յ. Ն.

ԲԱՑ ՆԱՄԱԿ

ԻԶՄԻՐԻ «ԱՐՁԱԳԱՆԳ»ԻՆ

Ձեր թերթին 123 թիւին մէջ մէկուկէս սիւնակ բաներ մը գրած էիք, ուղղուած տեղւոյս «Հայ առեւտրական պաշտօնէից միութեան» հասցէին, որուն պատասխանելու պատիւ ունենալով և իմ ալ անունս յիշուած տեսնելով յիշեալ գրութեան մէջ, կը փութամ պատասխանել։

Ամէնէն առաջ պէտք էր գիտնալ թէ «Հայ Ա. Պ. Միութիւն»ը, ձեր կարծածին նման շահու տեսակէտով կազմուած ընկերութիւն մը չէ միայն, այլ, ինչպէս բացորոշապէս կ'երեւայ իր կանոնագրին մէջ, անիկա իրեն պարտականութիւն համարած ըլլալով միեւնոյն ատեն մղում տալ պաշտօնէութեան մտաւոր և բարոյական զարգացման, և այդ պաշտօնէութիւնը կազմելով ազգին մէկ օգտակար ու կարեւոր մասը, կը հասկցուի թէ անիկա արժանի է նաեւ հանրութեան գնահատմանն ու քաջալերութեան։ Հետեւաբար, բոլորովին սահմանափակ մտածումի մը արդիւնք է ձեր այն տողերը, որով կ'ուզէք չէզոքացնել միութեանս գործունէութեան շրջանակը, զայն ներկայացնելով իբր անհատական մարմին մը։

Կը գրէք. «Քանի անգամ որ այդ առեւտրական պաշտօնէից միութիւնը իր որ և է մէկ պէտքին առթիւ ծանուցումի ձեւ յայտարարութիւններ բերաւ մեզի, առանց ո եւ է փոխարինութեան հրատարակեցինք, նկատելով որ երբ մենք ծանուցումին արժէքը կը պահանջէինք, վճարելու կարող չըլլալը կը յայտնէր մեզ, թէեւ իր այլ և այլ տպագրական գործերու համար դրամ կը գտնէր։»

Բացարձակ յերիւրանք մըն է ասիկա, որովհետեւ, Միութիւնը 3—4 անգամ միայն դիմած է ձեզի, Ընդհ. Ժողովի 4—5 տող բաղկացեալ հրաւէր մը հրատարակելու խնդրանքով և ձեր կողմէ ո՛ եւ է փոփոխութիւն մը չէ պահանջուած, ինչպէս ա՛լ աւելի անպէտ ընկերութիւններու երկարապատում յայտարարութիւնները սովոր էիք հրատարակել, առանց ո՛ և է փոխարինութեան։ Եթէ ո՛ և է վարձագին ուղղուած ըլլար, անշուշտ ձեր իրաւունքն էր ատ, բայց ինչո՞ւ իրար կ'անցնիք, խնդրեմ, երբ այդ պահանջուած վարձքը կը մերժուի վճարել ձեզի, մի միայն անոր համար, որովհետեւ ինքնին անհրաժեշտ պէտք մը չէ՛ այդ ծանուցումին հրատարակութիւնը։ Եթէ կենսական բան մը ըլլար, միութիւնը ի վիճակի էր անշուշտ այդքան գումար մը ստորագրել, և առանց յաւակնութեան կրնամ ըսել թէ նոյն իսկ ձեր... «Արձագանգ»ը գնել, իր բոլոր կազմածներով։ Երբ «Արձագանգ»ի կրկին ծաւալն ունեցող և պարունակութեամբ շատ աւելի արժէք ունեցող թերթերը մէյ մէկ մեթալիկի կը ծախուին տեղւոյս վրայ, դուք չա՞տ կը տեսնէք որ ձեր թերթին ալ նոյն գինը վճարելով 3 ամսուն անգամ մը 4 տողնոց ազդ մը հրատարակելու առաջարկ մը ընենք լոկ, և ո՛չ թէ խնդրանք։ Յանցանքը մե՞րն է, եթէ դուք չէք կարող օգտուիլ և գիտնալ մրցակցական դարու այս առաւելութիւններէն, ինչո՞ւ կը զարմանաք։

Բայց թողունք այս կէտը, խնդրոյն ամէնէն զաւեշտական կողմը հոն է որ, դուք կ'ուզէք անպատճառ ձեր թերթը գնուած տեսնել Իզմիրցիներու կողմէ, թերթ մը որ հանրութեան շահը միայն ունի նպատակակէտ? և որ ինչ մեծամեծ զոհողութիւններով լոյսի երես կը տեսնէ։ Մարդ Աստուծոյ, երբ միութիւնը կ'ուզէք անուանարկել անգոյ ամբաստանութիւններով, մտքերնէդ չէք անցներ անգամ մը թէ ինչ միջոցներու է որ կը դիմէք դուք ձեր թերթը քչելու համար։ Բայց որո՞ւ հոգ որ դուք այդքան զոհողութեան կ'ենթարկուիք, մեծապատիւ Թօփիկեան էֆ., երբ հանրութիւնը բան մը չի հասկնար ձեր թերթէն։ Ո՞րքէն ի վեր է որ ժողովուրդը պարտաւոր կը կացուցուի անպատճառ թերթ մը գնելու, վարչական պատկառելի մարմնի մը ստիպումներուն տակ, 4 մէճիտի տարեկան բաժնեգինի փոխարէն 1 կամ 2 ոսկինոց ընկալագիրներու արժէքը վճարել հարկադրուելով։

Իզմիրցիները շատ լաւ գիտեն գնահատել ո և է ձեռնարկ, երբ անիկա իսկապէս արժէք մը կը ներկայացնէ։ Պոլսոյ ամբողջ լրագիրներուն Իզմիրի մէջ 600ի մօտ կանոնաւոր և վճարող բաժանորդ ունենալը ասոր ապացոյցը չէ՞ միթէ։ Տուէք ձեր թերթին այդ խնամեալ և չինիչ բովանդակութիւնը, և ահա աշխատութիւնը ինքնին կը պտղաբերի։

Բայց եթէ դուք լրագրութիւնը չէք կրնար պահել իր նուիրական և բարձր կոչումին մէջ, դարձնելով զայն ապրուստի միջոց մը միայն, այն ատեն բնաւ մի դժգոհիք։

Մասնաւորելով խօսքս Հայ առեւտրական պաշտօնէից միութեան վրայ, անվերապահօրէն կրնամ յայտարարել թէ անիկա մինչեւ այսօր ցոյց տուաւ ուղղամիտ և պարտաճանաչ գործունէութիւն մը, զոր փոխանակ քննադատել և դատափետել փորձելու, դուք աւելի լաւ կ'ընէք ձեր թերթը ներկայանալի վիճակի մը մէջ դնելու, աշխատելով օրինական և պատուաւոր շաւղի մը մէջ սակայն։

ՍԱՐԳԻՍ Յ. ՍԻՎՐԻՍԱՐԵԱՆ

Իզմիր, 29 Յունուար 1909

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՒՍՏՐԻԱ ԵՒ ՍԵՐԲԻԱ

Թան, խօսելով Գերմանիոյ միջամտումին վրայ՝ Աւստրիոյ և Սերպիոյ վէճին հաւաքական միջամտութեան մը մասին, կ'ըսէ.— «Ուրեմն միակ բաց ճամբան է հաւաքական միջամտութիւն մը Պելկրատի մէջ։ Այդ բանը ընելու համար համակրութեանց անսալու չէ, այլ շահերը նկատողութեան առնելու է։ Արդարեւ մէկ կողմէն կայ եւրոպական կռիւի մը կարելիութիւնը, միւս կողմէ Սերպիոյ համար բարոյական հիասթափութիւն մը, զոր կարելի է մեղմացնել տնտեսական առաւելութիւններ տալով։ Մէկ կողմէ կայ եւրոպական պատերազմի մը վտանգը, զոր կարելի չէ սահմանափակել, և միւս կողմէ եղական բողոքներ որոնք հետեւանքներ պիտի չկրնան ունենալ երբ Եւրոպա խօսի։ Պիտի հասկցուի որ երկու չարիքներուն փոքրագոյնը ընտրենք և խաղաղութեան համար մեր վճիռը տանք։ Վայրկեաններ կան ուր պէտք է պաղ արիւնով դատել, ի՛նչ որ ալ ըլլան Սերպիոյ մասին մեր ունեցած համակրութիւնները։ Սերպիա պատերազմ չուզեր. ոչ մէկ կառավարութիւն կ'ուզէ այդ պատերազմը։ Պէտք է ընտրութիւն մը ընել սերպ սահմանագլուխներուն ընդարձակումը և Եւրոպայի յուղումին միջեւ։ Այդ ընտրութիւնը կատարեցինք»։

—Նովոյէ Վրեմիա, յիշելով այն լուրը թէ Աւստրիա մօտերս վերջնագիր մը պիտի ուղղէ Սերպիոյ, ներշնչեալ յօդուածի մը մէջ կ'ըսէ թէ այդ տեսակ արարք մը անխուսափելի պիտի ընծայէ պատերազմը։ Կը յայտարարէ թէ տէրութիւնները պէտք է հասկցնեն Աւստրիոյ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարար Պարոն Էրէնթալի՝ անկարելիութիւնը վերջին գրգռութեան մը, որ, եթէ շարունակէ, դաշինքները պիտի մղէ ոչ թէ դիւանագիտական դիտողութիւններու, այլ այլապէս լուրջ միջոցներու։ Նովոյէ Վրեմիա կը հրաւիրէ Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքին նախաձեռնութիւնը ստանձնել՝ վերջին ու բացարձակ յորդոր մը կարդալու Վիեննայի մէջ։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ ԳՈՀՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Բոյնիշէ Վէսդֆալիշէ Զայթունկ կը հրատարակէ հետեւեալ գեկոյցը, ըսելով որ ստոյգ աղբիւրէ քաղած է.—«Վիլհէլմ կայսրը մեծապէս գոհ է Էտուարտ Թագաւորին այցելութիւններէն, որ իր վհատութիւնը փարատած է։ Կայսրը իր անձնական քաղաքականութեան մէկ մեծ յաղթութիւնը կը նկատէ այդ այցելութիւնը։ Կայսրը նորէն վստահելի է ու ապահով. դարձեալ գործունէութեան մեծ պէտք մը կը զգայ։ Երկար ատեն պիտի չտեւէ այն վերապահութիւնը զոր ունեցաւ պահ մը։ Վիլհէլմ Բ. բոլորովին այն է, ինչ որ էր նոյեմբերի փոթորկալից օրերէն առաջ։»

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Սերպիոյ նոր նախարարութիւնը սապէս կազմուեցաւ.— Պ. Պ. Նովաքովիչ, յառաջդիմական, նախարարապետ, Միլովանովիչ, հին արմատական, արտաքին գործոց, Միլիոյավիլովիչ, հին արմատական, ներքին գործոց, Բրոդիչ, հին արմատական, ելմտական, Բասիչ, հին արմատական, հանր. շինութեանց, Ստեանովիչ, երիտասարդ արմատական, կրթական ու կրօնական, Բրոտանօ, երիտասարդ արմատական, ճամբաներու ու առեւտրական, Ռիպարօ, ազգայնական, դատական և հաւանօրէն Մարինովիչ՝ պատերազմական։

—Բեդերսպուրկի մէջ Ֆէրտինանտ կիրակի օրուընէ ի վեր պաշտօնապէս Թագաւոր կամ Ձար կը կոչուի։ Առջի օրը Նիքոլա կայսրը այցելութիւն տուաւ Պուլկարիոյ Թագաւորին, որ քիչ ետքը ներկայացաւ կայսրուհիին։

—Բեդերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ ոստիկանութիւնը բոլորովին կը հերքէ այն լուրը, որուն համաձայն, ռումբ մը գտնուած ըլլայ Տումայի ատենապետ Պ. Գոմիաքովի տանը գաւիթին մէջ։

—Ֆրանսայի կառավարութիւնը որոշեց խստիւ ընդդիմանալ մաքսերու բարձրացման առաջարկութեան. նաեւ շատ մը կէտերու մասին վստահութեան խնդիր պիտի յարուցանէ։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Բիշոն մաքսերու յանձնաժողովին յայտարարեց թէ այդ յաւելումը կրնայ միջազգային կնճռոտութիւններ և փոխադարձ միջոցներ առաջ բերել։ Նաեւ թէ Անգլիոյ հետ սիրալիր համաձայնութիւնն ալ կրնայ վտանգել։

—Պուէնոս-Այրէսէն կը հեռագրեն թէ Ռոզա նաւը ընկղմած միջոցին քառասուն հոգի խեղդուած են։

ՕՍՄ. ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎ

Ա. ՆՍՏԱՇՐՋԱՆ

ԼԴ. Նիստ 11 Փետր. 1909

Ատեանը երէկ բացուեցաւ ժամ 5.25ին։ Կ'ատենապետէր Ահմէտ Րիզա պէյ։ Երեսփոխանները ամբողջովին ներկայ չըլլալով, ատենապետը յայտարարեց թէ բացականերուն անունները լրագիրներուն մէջ պիտի հրատարակել տայ։ Այդ մասին քիչ մը վիճաբանութիւն կատարուեցաւ և նոյն միջոցին երեսփոխաններէ ոմանք ժամանած ըլլալով, ատենական գործողութիւնները կատարուեցան։ Կարդացուեցաւ եպարքոսական գիր մը որ կը պահանջէր տեղեկագրել երեսփոխաններուն անունները, աստիճանները ու պատուանշանները՝ պետական Սալնամէին համար։ Կ. Պոլսոյ երեսփոխան Ճավիտ պէյ յայտարարեց թէ երեսփոխաններուն ամէնէն մեծ փառքը ու աստիճանը կը կազմէ իրենց պաշտօնը. հետեւաբար Սալնամէին մէջ պատուանշան ու աստիճան նշանակելու պէտք չկայ. արդէն աստիճաններու ջնջումը մօտալուտ բան մըն է։ Ճավիտ պէյի տեսութեան համաձայն, եպարքոսական այս գիրը յանձնուեցաւ Սահմանադրութեան վերաքննիչ յանձնաժողովին։ Ապա կարդացուեցաւ եպարքոսական գիր մը՝ Եգիպտոսի գոմիսէրութեան թուղթերուն նկատմամբ Եպարքոսին ու Ահմէտ Մուխթար փաշայի միջեւ եղած կարգադրութեան մը մասին, որով Բ. Դրան և Ահմէտ Մուխթար փաշայի կողմէ Եգիպտոս ղրկուած մէյմէկ ներկայացուցիչներ այդ թուղթերը կնքելով Կ. Պոլիս պիտի բերեն. նաեւ Եգիպտոսի դատարանին առջեւ բացուած գրաւման դատն ալ պիտի յետաձգուի։ Ատենապետը յետոյ կարդաց ներքին գործոց նախարարին մէկ գիրը, որ, Էտիրնէի կուսակալութեան մէկ պաշտօնագրին վրայ, կը հերքէր Սելանիկի երեսփոխան Հմնէոս էֆ.ի այն յայտարարութիւնը թէ Գըրգքիլիսէի Յունաց մետրապոլիտին անձնական ազատութիւնը սահմանափակուած է և պաշտօնները արգիլուած են։

Կարդացուեցաւ եպարքոսական գիր մը՝ Հիճազի երկաթուղիին շինութեան եղանակին, մինչեւ հիմա եղած ծախսերուն և ձեռք առնուած ու ձեռք առնուելիք միջոցներուն վրայ. նաեւ ծանուցանող թէ պատերազմական նախարարութիւնը զինուորական զօրութեամբ ապահովցուցած է նոյն գիծը՝ Արաբներու յարձակումներուն դէմ, նաեւ թէ առժամեայ առաջին փոխառութեան գումարէն 50,000 ոսկի պիտի յատկացուի այդ գիծին՝ ելմտական նախարարութենէն ունեցած առնելիքներուն առնչիւ։ Այդ խնդիրը յղուելիք ձեռնհաս մարմինը որոշելու համար բաւական վիճաբանութիւն կատարուելէ ետքը, որոշուեցաւ մասնաւոր յանձնաժողով մը կազմելով անոր յղել։

Հռոմի ու Բարիզի խաղաղութեան միջազգային մարմիններուն շնորհաւորական հեռագիրները կարդացուելէ ետքը, ձեռք առնուեցաւ Էրզրումի երեսփոխանին ծրագիրը՝ Երկրագործական Պանքային տոկոսը զեղչելու մասին։ Մանասդըրի երեսփոխան Պօչօ էֆ. յայտարարեց թէ առնուած տոկոսը մեծ բան մը չէ և թէ Պանքային դրամագլուխը կազմելու համար մինչեւ հիմա առնուած դրամներէն գոյացած գումարներուն մեծ մասը ելմտական գանձին քով մնացած է և թէ տասը միլիոն ղրուշէ բաղկացած դրամագլուխը շատոնց գանձուած է։ Ժողովին քիչ մը դժգոհութիւն պատճառեցին Պօչօ էֆ.ի այս խօսքերը։ Նիյտէի երեսփոխան Մուհէտտին էֆ. պահանջեց բառնալ այն դժուարութիւնները զորս Պանքան կ'ընէ երկրագործներուն հանդէպ։ Մէնթէշէի երեսփոխան Խալիլ պէյ, համամիտ գտնուելով Պօչօ էֆ.ի, ըսաւ թէ երկրին տնտեսական վիճակին համեմատութեամբ հարիւրին վեց տոկոսը մեծ բան մը չէ։ Երկրագործները տոկոսին բարձր ըլլալէն չէ որ կը նեղուին, այլ մայր գումարը հատուցանելու անկարող ըլլալու աստիճան աղքատութեան մէջ գտնուելնէն. նաեւ ուրիշ ծանր տուրքերու տակ ճնշուելնէն։ Խալիլ պէյ իբրեւ դարման առաջարկեց՝ երկրին տնտեսական վիճակը բարւոքել, դրամի առատութիւնը ապահովել. ատոր համար սեփականութեան իրաւունքը արդար ու ամուր կանոններու վրայ հիմնել և հողերու արժէքը աւելցնել։ Ուրիշ երեսփոխաններ ալ թեր ու դէմ խօսելէ ետքը, Ժողովը ծրագիրներու յանձնաժողովին եզրակացութեանը համաձայն, որոշեց նոր կանոնագրի մը պատրաստութիւնը, քանի որ հարիւրին վեց տոկոսը և մէկ անգամուան համար միայն առնուած արձանագրութեան տուրքը մեծ բան մը չէ. միայն թէ փոխառութեան ու փոխատուութեան գործողութեանց մասին եղած դժուարութիւնները պէտք է բառնալ։

*** Ժամ մը դադարէ ետքը ատեանը վերստին բացուեցաւ։ Վիճաբանութեան ենթարկուեցաւ նախապէս մէկ քանի երեսփոխաններու կողմէ տրուած ծրագիր մը, որ կ'ըսէր թէ ծխախոտի Ռէժիի վարչութիւնը պայմանագրութեան համաձայն չի գործեր և թէ պէտք է գրել ելմտական նախարարութեան, որպէս զի Ռէժիի վարչութիւնը յարգէ նոյն պայմանագրութեան 6րդ և 8րդ յօդուածները։ Գըրգքիլիսէի երեսփոխան Արիֆ պէյ ըսաւ թէ Ռէժիի պայմանագրութիւնը ջնջելու համար նոյն պայմանագրութեան համաձայն պէտք է դատարանին դիմել։ Ուստի հարկ է այդ մասին տեղեկութիւն հաղորդել ելմտական նախարարութեան. նաեւ թէ հարկ չկայ քննութեան ենթարկել Ռէժիին գործառնութիւնները։ Տօքթ. Րիզա Թէվֆիք պէյ յայտարարեց թէ Ռէժին կը հաւանի այդ քննութեան, վասն զի գիտէ որ այդ առթիւ կարգուելիք պաշտօնեաները ձեռնհասութիւն չունին։ Տրապիզոնի երեսփոխան Րիզա պէյ ըսաւ թէ ելմտական նախարարութեան կը վերաբերի քննութեան այդ իրաւունքը, զոր ժամ առաջ պէտք է գործադրէ։ Եւդոկիայի երեսփոխան Իսմայիլ փաշա ալ խօսելէ ետքը, Ժողովը որոշեց ըստ այնմ հարկ եղածը գրել ելմտական նախարարութեան։

Ապա նկատողութեան առնուեցաւ Գաստեմունիի երեսփոխան Իսմայիլ Մահիր էֆ.ի ծրագիրը, որ երկուշաբթի օրուան նիստին մէջ նկատողութեան առնուելով երեկուան նիստին յետաձգուած էր։ Այդ ծրագիրը, ինչպէս յայտնի է, կ'առաջարկէր մասնաւոր մարմիններ և ուսանողներ ղրկել Եւրոպա, Ամերիկա ու Ճաբոն՝ գիտութեան ու արուեստի մասնագէտներ հասցնելու համար եւայլն։ Գոնիայի երեսփոխան Վէհպի էֆ. խօսելով հաստատեց այդ ծրագրին պարունակած առաջարկութեանց ամենամեծ պէտքը, սակայն իրականացումը կանխահաս նկատեց. ըսաւ թէ ատկէ առաջ ներքին ու արտաքին շատ մը գործեր կան կատարուելիք. թէեւ շատ մը տարիներէ ի վեր հանրային կրթութեան համար ծախսուած այնքան դրամներու և եղած ջանքերուն փոխարէն պէտք եղածին չափ մարդ չէ հասած, սակայն հիմա երկրին մէջ քիչ շատ ծառայութիւն մատուցանելիք մարդեր կան։ Վէհպի էֆ. յարեց թէ այսուհանդերձ այդ խնդիրը գործադիր իշխանութեան կը վերաբերի։ Եւրոպա ուսանողներ և մասնաւոր մարմիններ ղրկուելէն պէտք եղած լուրջ արդիւնքները պիտի չկրնան ձեռք բերուիլ. կարող, եռանդուն ու պարտաճանաչ մարդեր հասցնելու միակ միջոցն է իւրաքանչիւր անհատի արժանիքին գնահատումը. ուստի այդ նպատակին իրագործման համար պէտք է կանոններ հաստատել։ Ծրագրին տէրը՝ Իսմայիլ Մահիր էֆ. իր առաջարկութիւնները պաշտպանելու համար, բեմ ելլելով ըսաւ.— «Մեր նիւթական ու բարոյական պէտքերը հոգալու բոլոր միջոցները և մեր բոլոր հագուստները օտար արտադրութիւններ են։ Ինքզինքնիս չխաբելու համար, պէտք է խնդիրը լրջօրէն նկատողութեան առնենք։ Այս երկիրը, որ բացուելիք նոր վարժարաններուն ուսուցիչ գտնելու համար դժուարութեան կը հանդիպի, պարտաւոր է ամէն պարագայի մէջ դիմել արեւմտեան զարգացման աջակցութեանը։ Պարտաւոր ենք արեւմուտքի մասնագէտներէն տեղեկութիւններ ստանալ՝ ներքին անդորրութիւնը ու բարեկարգութիւնը ապահովելու և դատարանները բարենորոգելու համար։» Գարասիի երեսփոխան Շէֆիք էֆ. նոյն ծրագրին կարեւորութիւնը նկատողութեան առնելով, առաջարկեց խնդրոյն նկատառումը յետաձգել մինչեւ ելմտացոյցի օրինագծին քննութիւնը։ Տօքթ. Րիզա Թէվֆիք պէյ համամիտ գտնուեցաւ Իսմայիլ Մահիր էֆ.ի առաջարկութեան և ըսաւ.— «Մեր ամէնէն մեծ հիւանդութիւնն է պետական մարդու նուազութիւնը կամ սովը։ Անպատճառ հարկ է ուսանողներ ղրկել Եւրոպա՝ մարդ և երկրին բարւոք ծառայութիւններ մատուցանելիք մասնագէտներ հասցնելու համար։ Ճաբոնն մեծ օրինակ մըն է մեզ։ Այսօր Ճաբոնի մէջ Քէմպրիճի, Հայտէլպէրկի և Օքսֆորտի համալսարաններէն չելած պետական մարդոց թիւը շատ քիչ է։ Ճաբոնները զինուորութիւնը Գերմանիայէն, արհեստները՝ Իտալիայէն ու Ֆրանսայէն, վաճառականութիւնը՝ Ամերիկայէն և նիւթական ու ծովային կրթութիւնը Անգլիայէն առնելով այսօրուան բարձր վիճակին հասան։ Աշխարհը հիացնող Ճաբոնը այդ կերպով է որ կրցաւ իր նպատակին հասնիլ։ Մենք ալ ատկէ զատ ուրիշ բան մը չենք կրնար ընել։» Տօքթ. Րիզա Թէվֆիք պէյի այս խօսքերը ծափահարուեցան։ Կ. Պոլսոյ երեսփոխան Հիւսէյին Ճահիտ պէյ դառն շեշտով մը պարզեց հանրային կրթութեան անկեալ վիճակը. ըսաւ թէ տասնմէկ տարի անընդհատ ուսանող Թուրքի տղայ մը վարժարանէն ելլելէ ետքը չի կրնար Թուրքերէն գրել. Ֆրանսերէն կը կարդայ, բայց բան մը չի կրնար սորվիլ. արաբերէն ու պարսկերէն կ'ուսանի, սակայն լեզուին բաւական եղած բառերը չի գիտեր։ Հիւսէյին Ճահիտ պէյ ըսաւ թէ այդ վիճակը արդիւնք է կարող ուսուցիչներու նուազութեանը և դասագիրքերու չգոյութեանը։ Անհրաժեշտ նկատեց ուսանողներ ղրկել Եւրոպա, այդ կորուստները լրացնելու համար. Նաեւ ըսաւ թէ ելմտացոյցը քննուած պահուն խնդիրը պէտք է մասնաւորապէս նկատողութեան առնել։ Նորէն բեմ ելաւ Իսմայիլ փաշա. խնդրոյն հետ առնչութիւն ունեցող կամ չունեցող խօսքեր ըրաւ, բայց ատենապետը ի կարգ հրաւիրեց։ Գըրգքիլիսէի երեսփոխան Էմրուլլահ էֆ. ալ ըսաւ թէ Նափոլէոնի փայլուն յաղթանակներուն տակ ճմլուող Բրուսիացիները միայն վարժարաններու շնորհիւ ազատեցան Նափոլէոնի լուծէն. քիչ ժամանակուան մէջ Ֆրանսայի յաղթեցին. մինչեւ Բարիզ քալեցին. դարձեալ վարժարաններու շնորհիւն է արուեստներու մէջ անոնց ըրած հսկայաքայլ յառաջդիմութիւնը, որ նոյն իսկ Անգլիոյ այնքան մտահոգութիւն կը պատճառէ։ Էմրուլլահ էֆ. յարեց թէ միացեալ տէրութեանց յարձակումները ետ մղող Օսմ. Տէրութեան փայլուն շրջանները դարձեալ հանրային կրթութեան շնորհիւն էին. նաեւ օսմ. նաւարաններուն մէջ շինուած նաւերը և գործարաններուն մէջ պատրաստուած ռազմամթերքները. ետքը անկումն ալ հանրային կրթութեան չգոյութեանը հետեւանքն էր։ Ուրիշ երեսփոխաններ ալ խօսելէ ետքը, որոշուեցաւ Իսմայիլ Մահիր էֆ.ի ծրագրին քննութիւնը յետաձգել, մինչեւ որ ժամանէ ելմտացոյցը։

Ներքին գործոց յանձնաժողովին յղուեցաւ Պաղտատի երեսփոխան Սասուն էֆ.ի ծրագիրը, որով կ'առաջարկէր Եփրատի ճամբով թղթատարութիւն մը հաստատել, որպէս զի Պաղտատի ու Պասրայի նահանգաց թղթատարներուն յապաղման առաջքը առնուի և օտար նամակատանց դիմելու պէտք չմնայ։

Մերժուեցաւ Պոլիի երեսփոխան Շէրէֆ էֆ.ի այն առաջարկութիւնը թէ քանի որ Պ. Շառլ Լոռան իբրեւ խորհրդական կը գտնուի ելմտական պաշտօնարանին մէջ, հարկ չկայ իբրեւ խորհրդական յաջորդ մը կարգել Մահմուտ Էսատ էֆ.ի, որ Տէֆթերխանէի վերատեսուչ կարգուած է։

Ելմտացոյցի յանձնաժողովին յղուեցաւ Մանիսայի երեսփոխան Իլհամի պէյի ծրագիրը, որով կ'առաջարկէր ջնջել Թապու Քէհեասի պաշտօնները, որոնք բեռ մըն են Ազգին գանձին։

Որոշուեցաւ ելմտական նախարարութեան կարծիքը ուզել Պոլիի երեսփոխան Ապտուլվէհապ էֆ.ի ծրագրին նկատմամբ՝ Կ. Պոլսոյ մէջ ստիպողաբար կալուածահամար կատարելու և կալուածներու արժէքը նորէն սահմանելու համար։

*** Պահ մը դադար տրուելէ ետքը, ատեանը վերստին բացուեցաւ։ Գարասիի երեսփոխանները ծրագրով մը կ'ըսէին թէ արտաքին գործոց նախորդ նախարար Թէվֆիք փաշայի ապարանքը, Այազ Փաշայի մէջ, կառավարութեան կողմէ առանց փոխարժէքի անոր փոխանցուած է. ուստի, պետական գանձին իրաւունքները պաշտպանելու համար, պէտք է այդ մասին բացատրութիւն ուզել ելմտական նախարարութենէն։ Ժողովը ընդունեց այդ առաջարկութիւնը։ Երեսփոխաններէ ոմանք պահանջած էին ելմտական նախարարութենէն բացատրութիւններ ուզել սա կէտին վրայ թէ բռնապետութեան շրջանին կարգ մը կալուածներ պետական գանձուն դրամով գնուած և առանց փոխարժէքի մեծամեծներու տրուած են։ Ուրիշ երեսփոխաններ դիտել տուին թէ կալուածներուն տեսակը ու թիւը ճշդուած չըլլալով կարելի չէ ճշգրիտ բացատրութիւններ ստանալ։ Վերոգրեալ պահանջումը ընող երեսփոխաններէն Մուսթաֆա Ասըմ էֆ. իբրեւ օրինակ մէջ բերաւ Իզզէթ փաշայի ապարանքը։ Ատոր վրայ Ժողովը որոշեց ընդունիլ այդ առաջարկութիւնը և բացատրութիւններ պահանջել ելմտական նախարարութենէն։

Զինուորական յանձնաժողովին յանձնուեցաւ Համայի երեսփոխան Խալիտ էֆ.ի սա ծրագիրը թէ հօր մը արու զաւակներէն անոնք որ զինուորական ծառայութեան տարիքին մէջ կը գտնուին, վիճակով ու կարգով զինուորական ծառայութեան մէջ կ'առնուին. նաեւ 70 տարին չանցուցած, հիւանդագին չեղող և միակ զաւակ մը ունեցող հօր մը զաւակն ալ զինուորութեան կ'առնուի, ինչ որ թէ՛ այդ մարդուն կը վնասէ և թէ սերունդին նուազելուն պատճառ կ'ըլլայ, որով այս վիճակին պէտք է վերջ մը տալ։

Որոշուեցաւ յառաջիկայ երկուշաբթի օրուան օրակարգը անցնել Եւդոկիոյ ու Գարասիի երեսփոխաններուն առաջարկութիւնները՝ Երեսփ. Ժողովին մէջ յանձնաժողով մը կազմելու, որպէս զի գործադիր պաշտօնարաններու վերակազմութիւնները քննէ և երբ հարկ ըլլայ նոր վերակազմութիւններ ընէ։

Հալէպի երեսփոխան Ճէնանի պէյ ծրագիր մը ներկայացնելով առաջարկեց խիստ միջոցներ ձեռք առնել՝ սեփականութեան իրաւունքները ապահովելու նպատակով կալուածներու սահմանները փոխողներուն և կամ ապօրէն կերպով ուրիշներու ստացուածքներուն մէջ ոտնձգութիւն ընողներուն դէմ։ Այդ ծրագրի համար բաւական վիճաբանութիւն կատարուեցաւ։ Երեսփոխանները առաջարկեցին նկատողութեան չառնել այդ ծրագիրը, վասն զի եղած օրէնքները բաւական են։ Զօհրապ էֆ. յայտարարեց թէ հարստութեան հիմը կը կազմէ սեփականութեան իրաւունքը. երկրագործներուն և գանձուն միակ հարստութիւնը ասոր պահպանումէն կախում ունի. նաեւ տուրքերուն հետ ալ առնչութիւն ունի։ Մէճէլլէի մէջ այդ մասին տրամադրութիւն մը կայ, սակայն դատավարութեան թոյլտուութիւնը և դատարաններուն անփութութիւնը թոյլ չեն տար օգտուիլ Մէճէլլէի այդ տրամադրութիւններէն։ Պետական Խորհուրդը այդ մասին որոշում մը ունի, բայց կարելի չէ զայն իբրեւ օրէնք ընդունիլ։ Զօհրապ էֆ. առաջարկեց մասնաւոր օրէնք մը հաստատել։ Իսմայիլ փաշա առաջարկեց որ առաջուան պէս Մէճէլլէի ժողով մը կազմուի։ Ատոր դէմ Զօհրապ էֆ. սապէս պատասխանեց.— «Մէճէլլէն դժուարիմաց ու մթին ըլլալով դատաւորները դժուարութեանց կը հանդիպին։ Այսօր հազիւ տասը հոգի կայ Մէճէլլէին ոգին հասկնալու և դասախօսելու կարող։ Հարկ չկայ Մէճէլլէն երկարօրէն մեկնելու, սակայն Քիդաբ-իւլ-Տէֆը, որ 15-20 յօդուածներէ կը բաղկանայ, ամէնէն աւելի մեկնութեան կարօտ է. շատ թերի է. ընդլայնուելու կարօտ է, որպէս զի խորթին յօդուածներու մէջ դատաւորները չշուարին։ Մեր բոլոր օրէնքներուն աղբիւրն է Շէրին. եթէ ժամանակին թարգմանուած ըլլար, իրաւագիտութիւնը Եւրոպայէն շատ առաջ մեր մէջ հաստատուած կ'ըլլար։ Մեր շահերը կը պահանջեն որ Ֆըգըհի տրամադրութիւնները թարգմանուին մասնագէտներէ բաղկացած մարմնոյ մը կողմէ։ Պատիժներուն գալով՝ Սահմանադրութեան համաձայն կրնան նկատողութեան առնուիլ գործնականին մէջ Շէրիի խնդիրները օրէնքներու հոգին ըլլալով, երբ Պատժական Օրէնքը Ժողովիս ներկայացուի, յանձնաժողովը կրնայ մեր երկրին վիճակին համաձայն տրամադրութիւններ նկատողութեան առնել։» Այդ ծրագիրը ընդունուելով յղուեցաւ կրօնական ու դատական յանձնաժողովին. նաեւ նոյն յանձնաժողովին յղուեցաւ Խնուսի երեսփոխաններու ստորագրութեամբ ծրագիր մը, որով կ'առաջարկէին Շէրիի օրէնքները, կրօնքի ու պատիժներու վերաբերեալ մասերէն զատ, թարգմանել տալ։

Ելմտացոյցի յանձնաժողովին ղրկուեցաւ երեսփոխանի մը ծրագիրը՝ նահանգներու Տէֆթէրխանէի քննիչներուն պաշտօնը ջնջելու համար, որոնց պէտք չկայ։

Մերժուեցաւ Կիւմիւշխանէի երեսփոխան Իպրահիմ Լութֆի էֆ.ի ծրագիրը, որով կ'ըսէր թէ նոյն գաւառին մէջ 12,000 հոգի իրենց անմիջական պէտքերուն համար 100,000 քիլէ արմտիքի կարօտ են, և թէ ներքին գործոց նախարարութիւնը չօգներ, որով ժողովուրդը պիտի ստիպուի գաղթել։ Մերժուեցաւ նաեւ Մուշի երեսփոխան Իլիաս էֆ.ի ծրագիրը որով կ'առաջարկէր Մուշի դաշտը մարտէն սկսեալ ոռոգել։ Մէկ քանի ծրագիրներ ալ կարդացուելէ ետքը ատեանը փակուեցաւ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԲՐՈԹՈՔՈԼԸ.— Աւստրիական կառավարութիւնը ընդունած ըլլալով օսմ. կառավարութեան կողմէ բրոթոքոլին մէջ ներմուծուած կարգ մը բարեփոխութիւնները, Եպարքոսը, արտաքին գործոց նախարարի փոխանորդ Նորատունկեան էֆ. և աւստրիական դեսպանը վաղը ուրբաթ, պիտի ստորագրեն բրոթոքոլը, որուն Իրատէն ելած է արդէն։ Ստորագրուելէն յետոյ Երեսփ. Ժողովին և Ծերակոյտին պիտի յղուի, վաւերացուելու համար։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ.—Մանասթըրի նահանգին զանազան գիւղերը պատող Պուլկարներ, որոնք Պուլկարիայէն հոն հասած են, տեղւոյն բնակիչներուն վնասակար թելադրութիւններ կ'ընեն և զէնք կը բաժնեն։ Եթէ երբեք պատերազմ մը ծագի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ միջեւ, Պուլկարներուն պատուիրուած է ներքին խռովութիւն մը հանել, կ'ըսէ Իգտամ, Մանասթըրէն ստացած տեղեկութեանց համաձայն։ Թայմզի Կ. Պոլսոյ թղթակիցը յուսալի կը գտնէ որ Թուրքօ-պուլկար վէճը պիտի կարգադրուի, և արդէն իսկ Պուլկարիոյ մէջ անհետացած է այն աննպաստ տպաւորութիւնը զոր առաջ բերած էր Հիւսէյին Հիլմի փաշայի Եպարքոս անուանումը։ Նէօյեղոս կ'ըսէ թէ Ռուսները խիստ ծանրակշիռ ու վտանգաւոր կը նկատեն Պալքաններուն մէջ տիրող վիճակը։ Այս պատճառաւ Բեդերսպուրկի լրագիրներէն շատեր այժմէն սկըսած են պատերազմական թղթակիցներ ղրկել Թուրքիա, Պուլկարիա, Սերպիա և Աւստրիա։

ՊԵՏԱԿԱՆ պաշտօնարաններու վերակազմութեան մասին ելմտական խորհրդական Պ. Լօռանի պատրաստած ծրագրին համաձայն, այժմ Մալիէի 1300 պաշտօնեաներուն թիւը 400ի պիտի զեղչուի, մրցումի քննութիւն բանալով արդի պաշտօնեաներուն միջեւ։ Կառավարական միւս պաշտօնարաններուն մէջ ալ այս կարգի բարեկարգութիւններ պիտի կատարուին, որով կարելի պիտի ըլլայ ելմտացոյցի բացը երկու միլիոն ոսկիի իջեցնել։ Պ. Լօռան կը կարծէ որ շատ դիւրին պիտի ըլլայ այդ երկու միլիոնին բացն ալ գոցել։ Եթէ այս ծրագիրը ընդունուի, յառաջիկայ տարուան ելմտացոյցը պիտի գտնէ իր հաւասարակշռութիւնը։ Այս ծրագիրը չընդունուելու պարագային՝ Պ. Լօրան իր հրաժարականը պիտի տայ, ինչպէս յայտարարած է Եպարքոսին։ Սապահ այս առթիւ դիտել կուտայ թէ Պ. Լօրան Թուրքիոյ հանրային կեանքին տեղեակ չըլլալուն համար է որ այդ ծրագիրը պատրաստած է։ Նոյն թերթը կ'առարկէ թէ շատ մը պատճառներ կան որոնք արգելք կ'ըլլան ծրագրին գործադրութեան։ Սապահ կը հարցնէ թէ ի՞նչ պիտի ընեն բաժը մնացած պաշտօնեաները, քանի որ

երկրին մէջ ճարտարարուեստ չկայ. պարզապէս թշուառութեան պիտի մատնուին իրենց ընտանիքներուն հետ:

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻ. — Երկրագործական Պանքայի Վարչական Խորհուրդը որոշեց 10 միլիոն օսմ. ոսկիի բարձրացնել Պանքային դրամագլուխը, կարօտ երկրագործներուն և ընդհանուր երկրագործութեան ա՛լ աւելի նպաստելու համար: Դրամագլուխին յաւելումը պիտի կատարուի այն գումարներուն շնորհիւ, զորս ելմտական նախարարութիւնը պիտի վերադարձնէ Երկրագործական Պանքային: Ասկէ առաջ Մալիէն 145,186,000 ղրուշ անտոկոս փոխառութիւն բրած էր Պանքայէն, մինչեւ հիմա անվճար մնացած:

ՋԸՌՆՀԱՍ պաշտօնարաններուն նորէն հարկ եղածը գրուեցաւ պաշտօն տալու այն ամէն աքսորականներուն, որոնք իրենց գործէն զրկուած էին բռնապետական րէժիմի օրով և հիմա պաշտօն կ՚ուզեն:

ԱՆԳԼԻԱՑԻ դրամատէրերու խմբակ մը կ՚առաջարկէ թեթեւ տոկոսով 18 միլիոն ոսկիի փոխառութիւն մը ընել օսմ. կառավարութեան:

Կ. ՊՈԼՍՈՅ սպանիական դեսպան անուանուեցաւ Տիւ Բիրատ Րոինաթօ մարքիզը: Օսմ. կառավարութիւնը ընդունեց:

ԿՐԵՏԷԻ առժամեայ կառավարութեան զեկուցուած է որ ի մօտոյ պաշտպան տէրութեանց միջոցաւ Կրէտէի խնդրի մասին ուղղակի բանակցութիւններ պիտի կատարուին օսմ. կառավարութեան հետ:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ Նախարարութենէն զօրք ուզուած է՝ Սալմաստի մէջ գտնուող օսմ. հպատակներուն կեանքն ու ինչքը պաշտպանելու համար, եթէ այդ քաղաքը գրաւուի ծանր խռովութեանց հետեւանքով:

ՊՈԼՍՈՅ մաքսատան 1323 տարուան վիճակագրութեան համաձայն, ներածութիւնները կը հասնին 11 միլիոն ոսկիի, արտածութիւնները՝ 1,716,000, և թրանզիթ՝ 559,000 ոսկի:

ՍՏՈՐԵՐԿՐԵԱՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ. — Անգլիական ընկերութիւն մը մենաշնորհ խնդրած է ստորերկրեայ երկաթուղի մը շինելու Թագսիմէն Ղալաթիա, Պանչգալթի և Պայազիտ, երկու ղրուշ վարձագինով:

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ Նախարարութիւնը որոշեց բաւականաչափ օսմ. սպաներ ղրկել Պելճիքա, իրենց զինուորական ուսումը կատարելագործելու համար:

ԹՈՔԱԹԻ մէջ երկրաշարժի բուռն ու թեթեւ ցնցումներ զգացուած են երեսուն ժամուան միջոցին: Ժողովուրդը խուճապի մատնուած է: Վնաս չկայ:

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ մէջ նոր խռովութիւններ ծագած են: Ամբոխը յարձակած է Նազարէթի Առաջնորդարանին վրայ: Կառավարական քննիչ յանձնախումբը հրաւիրած է Նազարէթի Մետրապոլիտը՝ միաբանները հանդարտեցնելու աշխատիլ: Մետրապոլիտը մերժած է: Միաբաններէն շատեր ծեծուած են: Ամբոխը եկեղեցի տանող փողոցները գրաւած ըլլալով, արարողութիւն չէ կատարուած: Պաշտօնանկ Պատրիարքին Պոլսոյ ներկայացուցիչը Վարչապետ Հիլմի փաշայի հետ տեսակցելով յայտարարած է թէ միաբանութեան երկու անդամներուն Պոլիս գալէն ետք միայն կարելի պիտի ըլլայ կարգադրել խնդիրը:

«ՌԻՒՍԿԻՒԼԼԻ ՊԻԼԱ» անուն թրքերէն նորթերթ մը սկսած է հրատարակուիլ:

ՊՈԼՍՈՅ ԲԵՄԸ

Օրթագիւղի Բարեսիրաց Ընկերութեան թատրոնին մէջ Բ. լսարան-ցերեկոյթը տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ կիրակի, 15 փետրուար, ժամը 8½ին: Պիտի ատենախօսեն Բրոֆ. Յակոբոս էֆ. Ճէճիզեան և Յարութիւն էֆ. Ալփիար: Իսկ դերասան Կարապետ էֆ. Գալֆայեան պիտի արտասանէ զանազան ընտիր հատուածներ և ամաթեօր Հայկ էֆ. Փափազեան՝ մենախօսութիւն մը: Օրթագիւղի լսարան-ընթերցարանի վարչութեան կողմէ սարքուած այս ցերեկոյթը կը խոստանայ փայլուն ըլլալ, ինչպէս կ՚երեւայ յայտագրէն, և անշուշտ թաղեցիք պիտի փութան իրենց ներկայութեամբ պատուել զայն:

* * *

Յառաջիկայ կիրակի գիշեր, 15 փետր. Բերա, Բըթի-Շանի ձմեռնային թատրոնին մէջ տեղի պիտի ունենայ Ֆրանքօ-Թրքական պատերազմ կատակերգութեան ներկայացումը: Այս կատակերգութիւնը որ Կ. Պոլսոյ հայ ընկերական կեանքէն քաղուած է, ինչպէս ծանուցած էինք հեղինակութիւնն է երկու թրքահայ ծանօթ գրագէտներու՝ Երուանդ Օտեանի և Միքայէլ Կիւրճեանի: Եգիպտոսի մէջ ուր քանիցս ներկայացուած է, մեծ խանդավառ ընդունելութեան մը արժանացած է, մանաւանդ որ գլխաւոր դերակատարը, Պ. Լեւոն Շիշմանեան, հիանալի կերպով կարող եղած է մարմնաւորել ունեւոր ագէտ շուկացիի տիպար: Ինչպէս յայտնի է կիրակի գիշերուան ներկայացումին մէջ եւս Պ. Լեւոն Շիշմանեան պիտի կատարէ նոյն դերը: Բերայի հայ ընտանիքները անշուշտ պիտի փութան օգտուիլ այս հազուագիւտ առիթէն որ իրենց կը տրուի տեսնելու համար զուտ պոլսահայ կեանքէ քաղուած կատակերգութիւն մը, ծայրէ ծայր զուարճալի տեսարաններով համեմուած: Տոմսակները այժմէն իսկ կը վաճառուին Պոլսոյ կողմը Պալենց գրատունը և Բերա Լիւքսէնպուրկի դիմաց գտնուող հայ ծխավաճառին խանութը: Գիները սովորական են:

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ 1909 ՏԱՐՒՈՅ
Ս. Փ. ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Հիւանդանոցիս սեփական 1909 տարւոյ Ընդարձակ Օրացոյցը հրապարակ ելած է պատկերազարդ և ճոխ բովանդակութեամբ և կը ծախուի Հիւանդանոցի Գրասենեակը և բոլոր գրավաճառաց քով:
Գինն է 10 ղրուշ:

ՄԵՐ ՆՈՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Երկու երեք օրէն կ՚աւարտի մեր թերթօնը, Սամուէլ, որով վաղուընէ կը սկսինք օր ընդ մէջ հրատարակել իբրեւ թերթօն

ԳԱՂՏՆԻՔ ՌՈՒՍ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Առանց հաշուելու որ այս թերթօնը,— վէպ մը ըլլալէ հեռու՝ ամէնէն զարհուրելի իրականութիւնը որ երբեք պատմուած ըլլայ, — իր դրուագներուն զահանդեցուցիչ վայրագութեամբը ամէնէն անտարբեր ընթերցողին իսկ արիւնը պիտի սառեցնէ երակներուն մէջ, զանիկա կը ներկայացնենք մեր ընթերցողներուն՝ ցոյց տալու համար թէ ի՛նչ է այն դեռ նմանը չտեսնուած չլսուած բանը որ կը կոչուի

ՌՈՒՍ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

որուն քով կարելի է ըսել որ պարզապէս տղու խաղալիքներ էին Թուրք բռնապետութեան մեծ տանջարանները, Եըլտըզն ու Պալը Ջափթիյէն, և Շէֆիք փաշաները, Հիւսնի պէյերը, Նէճիպ Մելհամէներն անփորձ աշկերտներ կրնան նկատուիլ այն արտասովոր հրէշներուն քով որոնք կը կազմեն ռուսական ոստիկանութիւնը:

Ցարդ ոչինչ գրուած է այսքան իրական, ճշգրիտ, մանրամասն և այսքան քստմնելի ու եղերական:

Կարդացէ՛ք ուրեմն վաղը և տեսէք թէ ի՛նչ ահարկու ու հակամարդկային բան է ան որ կը կոչուի

ԳԱՂՏՆԻՔ ՌՈՒՍ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԻ ԵՐԷԿԻ ՆԻՍՏԸ

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՏԵՂԱՊԱՀԸ

Ինչպէս ծանուցած էինք, երէկ, Խառն Ժողովը նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և մասնաւորաբար նկատողութեան առնելով Պոլսոյ Պատրիարքական Աթոռին թափուր մնալը, Իզմիրլեան Ս. Հայրապետին հպատակութեան փոփոխութենէն յետոյ, ձեռնարկեց Պատր. Տեղապահի ընտրութեան և Պրուսայի առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպս. Արշարունին քուէից առաւելութեամբ նոյն պաշտօնին կոչեց:

Ահաւասիկ Խառն Ժողովոյ երէկի նիստին որոշումները դիւանէն հաղորդուած:

Խառն Ժողովը երէկ արտասովոր նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ գլխաւորաբար Պատրիարքական Տեղապահութեան խնդրով.—

Ա.—Ամենայն Հայոց Ընդհ. Հայրապետին՝ Տ. Տ. Մատթէոս Ս. Կաթողիկոսի պաշտօնը հաստատուած ըլլալով, արդարութեան գործոց նախարարութեան կողմէ ծանուցագրով մը հաղորդուած էր Ն. Ս. Օծութեան: Ժողովը կարդաց նոյն ծանուցագիրը և որդիական խորին ակնածանքով լսելով այս լուրը, որոշեց պատգամաւորութեամբ մը միջոցաւ իր շնորհաւորութիւնները մատուցանել Ն. Ս. Օծութեան և խնդրել որ մինչեւ իր մեկնումը իր հայրական բարձր հոգածութիւնը շնորհէ դարձեալ ազգ. գործերու և վարչութեան, և միանգամայն պէտք եղած կարգադրութիւններն սահմանեց ապահովելու համար Ն. Ս. Օծութեան դիւր և հանգիստը ցորչափ մայրաքաղաքս մնայ: Պատգամաւոր կարգուեցան Տ. Տ. Հմայեակ Դիմաքսեան և Մկրտիչ Վեհապետեան Սրբազանները, Գնել Դալէմքեարեան և Գէորգ Ասլանեան Ծ. Վրդ.ները, Տրդատ Փօյաճեան և Տաճատ Բաչաեան քհնյ.ները և Սեւփան Գարաեան, Մկրտիչ Մանուկեան, Յարութիւն Շահրիկեան, Գէորգ Թորգոմեան և Յակոբ Գոբեան էֆ.ները: Այս պատգամաւորութիւնը այսօր ժամը 10ին (Ը. Թ.) կամուրջէն մեկնող շոգենաւով պիտի երթայ Վեհ. Հայրապետին բնակարանը:

Բ. Խառն Ժողովը նկատելով որ Կ. Պոլսոյ պատրիարքական Աթոռը թափուր կը մնայ, ձեռնարկեց ըստ Ազգ. Սահմանադրութեան Պատր. Տեղապահի ընտրութեան և գաղտնի քուէարկութեամբ և քուէից մեծամասնութեամբ Պատր. Տեղապահ ընտրուեցաւ Պրուսայի Առաջնորդ Տ. Յովհաննէս եպիսկ. Արշարունի (14 քուէով, իսկ 4 քուէ ստացած է Դուրեան Սրբազան և 1 Հմայեակ եպիսկ.): Այս ընտրութեան վրայ, Ժողովին կողմէ անմիջապէս պատրաստուեցաւ ընտրութեան «մազպաթա»ն մատուցուելու համար Բ. Դրան, և միւս կողմէ հեռագրուեցաւ նորընտիր Պատր. Տեղապահ Հօր որ մայրաքաղաքս գայ և ծանուցանէ իր մեկնած օրը: Այս առթիւ Ժողովը Պատր. Փոխանորդ Տ. Ղեւոնդ վրդ.ի յանձնեց պէտք եղած կարգադրութիւնը ընել Արշարունի Սրբազանի ընդունելութեան համար, և երբ հասնի՝ առաջնորդել զինքը Պատրիարքարան:

Գ. Կիլիկիոյ Ս. Կաթողիկոսը հեռագրով մը ծանուցանելով թէ Սիսի վանքին սեփական Մարաշի ազգ. կալուածները կը բռնաբարուին Մկրտիչ Կաթողիկոսի ժառանգորդներուն կողմէ և թէ իր այս առթիւ բրած ձեռնարկները ապարդիւն կը մնան, հրաժարական տուած էր: Պատրիարքարանի կողմէ այս մասին պէտք եղած դիմումները կատարուած ըլլալով վարչապետ Հիլմի փաշայի մօտ և ի պատասխանի հասկցուելով որ վարչապետը պէտք եղած հրահանգները տուած է թէ՛ Տէֆթէրխանէի վերատեսչութեան և թէ Ատանայի ու Հալէպի կուսակալութեանց, ժողովը որոշեց այս անօրէնութիւնները հաղորդել Ս. Կաթողիկոսին և հրաւիրեց որ շարունակէ իր պաշտօնը:

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՏԵՂԱՊԱՀԸ. — Կեդր. Վարչութեան Խառն Ժողովին կողմէ պատրաստուած «Մազպաթան» պատրիարքարանի գործակատար Գամէր էֆ. Շիրինեանի կողմէ այսօր կը մատուցուի Բ. Դրան, հարկ եղած պաշտօնական ձեւակերպութիւնները կատարելու համար:

ԴԱՀԻՐԷԻ Քաղաքական Ժողովը փետր. 11ին, նիստին մէջ հետեւեալ որոշումները տուած է.— 1. Գահիրէի կառավարչութիւնը յօգուտ Ազգասիրաց ընկերութեան պահանջուած վիճակահանութեան արտօնութիւնը տալու համար ներքին գործերու նախարարութեան հրահանգին համեմատ նոր պայմաններ առաջարկած ըլլալով, ժողովը ընդունելի գտաւ այդ պայմանները և ըստ այնմ պէտք եղած անօրէնութիւնը ըրաւ: 2. Վալմ Փօզրս փաշա Նուպար ի Մասրուֆ գետին մը գնած էր Հալիպ Սաքաքինի փաշայէ և վրան գոյգ մը վարժարաններ կառուցանելով ազգին ընծայած էր երկու տարի առաջ. սակայն Եգիպտական կառավարութիւնը առարկելով թէ յիշեալ գետինն իր սեփականութիւնն է, դատ բացած էր, միևնոյն ժամանակ տրամադրութիւն ցոյց տալով որ եթէ դատը ինք շահի վերջնապէս, նոյն գետնի մասին Սաքաքինի փաշային ծախած գնէն աւելի գին պիտի պահանջէ, նկատելով որ արժէքը բարեբարի մը վեհանձնութեան շնորհիւ, հայթայթուած է ու վրայի շէնքերը մատաղ մանուկներու լուսաւորութեան սուրբ գործին նուիրուած են: Ժողովը ասոնցմէ զատ զբաղեցաւ նաեւ կալուածական, ժառանգական և ուրիշ շատ մը խնդիրներով:

ԻԶՄԻՐԻ ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ ՏՈՒՐՔԻՆ ԽՆԴԻՐԸ. — Իզմիրի առաջնորդը երկար ատենէ ի վեր բանակցութեան մէջ էր կառավարութեան հետ, Հռիփսիմեան վարժարանի վրայ անիրաւի դրուած տուրքը ջնջելու համար: Վերջին անգամ տեղւոյն Առաջնորդ Սրբազանը Պոլիս գտնուած միջոցին մասնաւորաբար խնդրած էր Ս. Պատրիարքէն, հարկ եղածը ի գործ դնել այս առթիւ: Այսօր կը տեղեկանանք թէ Իրատէ մը ելեր է ցարդ կուտակուած տուրքերը գանձելու, իսկ ասկէ վերջ տուրքէ զերծ թողելու համար:

Եթէ ընդունուած է ասկէ վերջ գանձելի տուրքերուն չգանձուիլը իբր անիրաւութիւն, և իբր ապացոյց ատենին գործուած սխալի մը դարմանման, ինչ իրաւամբ ասկէ առջի տուրքերը գանձել կ՚ուզուի: Աս չենք հասկնար:

Ի ՆՊԱՍՏ ՄԱՄՈՒԼԻ ԱԶԱՏՈՒԹԵԱՆ. — Ինչպէս գաւառներու ամէն կողմերը, Սեբաստիոյ մէջ ալ ի նպաստ մամուլի ազատութեան տեղի ունեցեր է մեծ միթինկ մը և այս առթիւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան տեղւոյն ենթակոմիտէն Հնչակեան ընկերներու հետ թռուցիկ մը հրատարակած է, որով կո՛չ կ՚ընէ ժողովուրդին, ազա՛տ ժողովուրդին որ արթուն մնայ ու հսկէ իր նորըստաց ազատութեան վրայ, քանի որ մութին մէջ դարանակալ կեցող սեւ հոգիներ կուզեն հարուածներ տալ այդ ազատութեան: Այս առթիւ Դաշնակցական և Հնչակեան ընկերներ հաւաքաբար հեռագիր մը ուղղեր են Երեսփ. Ժողովոյ նախագահին՝ պահանջելով որ ժողովը մերժէ առաջարկուած մամլոյ օրէնքը:

*** Էտիրնէի մէջ ալ ի նպաստ մամուլի ազատութեան տեղի ունեցեր է մեծ միթինկ մը խուռն բազմութեան մը ներկայութեան: Ճառախօսներ են շատ մը Թուրքեր, պուլկարներ ու յոյներ, իսկ հայերուն ու Դաշնակցութեան կողմէ խօսեր է ընկեր Վ. Արծրունի, որ իր ճառին վերջաւորութեան մէջ յայտներ է թէ՝ Հայ Ազգը և անոր հետ Դաշնակցութիւնը պիտի կռուի Մամուլի ազատութիւնը կաշկանդողներուն դէմ: Բողոքի այս միթինկէն յետոյ երեք հեռագիրներ ուղղուած են՝ Երեսփ. Ժողովոյ նախագահին, խորհրդարանի Էտիրնէի ներկայացուցիչներուն և երրորդ մըն ալ «Սէրվէթ»ի խմբագրութեան: Էտիրնէի մեր թղթակիցը կաւելցնէ թէ՝ «Երիտասարդ Թուրք սպաներ մանաւանդ, սաստիկ բարկացած են ներքին գործոց նախարարին այս ահարկու կանոնագրին դէմ և ուխտած են երբեք չընդունիլ ու մերժել զայն, աչք առնելով ամէն բան, նոյն իսկ ամենածանր զոհողութիւններ:»

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ տօնին առթիւ Էտիրնէի Արշակունեան ազգային վարժարանին մէջ տեղի ունեցեր է շքեղ հանդէս մը՝ նախագահութեամբ առաջնորդ Տ. Դանիէլ Ծ. Վ. Յակոբեանի: Այս առթիւ թէ վարժարանին տեսուչը Տիար Վ. Արծրունի և թէ ուսուցիչներ ու աշակերտներ օրուան ազգային հերոսին Մեծն Վարդանի յիշատակին նուիրուած բանախօսութիւններ ու արտասանութիւններ բրած են:

ՄԱՐԱՇԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ. — Մարաշի առաջնորդ ընտրուած էր Տ. Մկրտիչ եպսկ. Վեհապետեան, որ ընդուներ է այդ պաշտօնը:

ԽԱՐԲԵՐԴԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ. — Խարբերդի Գաւառ. Ընդհ. Ժողովը տեղեկագրած է Պատրիարքարան թէ՝ առաջնորդական ընտրութիւն կատարուած և Խարբերդի առաջնորդ ընտրուած է Տ. Գէորգ Ծ. Վ. Ասլանեան: Գաւառ. Ժողովը խնդրած է որ Գէորգ Վ. փութով Խարբերդ ղրկուի:

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ անուանի հերոս Անդրանիկ երկուշաբթի օր պուլկարական շոգենաւով Պոլիս եկաւ և օր մը մնալէ ետք Եգիպտոս ուղեւորեցաւ, է առանց իր ինքնութիւնը յայտնելու: Քաջն Անդրանիկ իր յոգնածութիւնը դարմանելու համար է որ փարաւոններու երկիրը կը մեկնի: Շոգենաւ իրեն այցելութեան գացին ընկեր Ակնունի, Վահագն և Դաշնակցական ուրիշ ընկերներ:

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ Ելեւմից Հոգաբարձութիւնը ժամանակէ մը ի վեր կանոնաւոր նիստ գումարուած չունի և շատ մը դրամական և այլ խնդիրներ որոնք ուղղակի այդ Հոգաբարձութեան պատասխանատուութեան տակ կ՚իյնան, կը մնան երեսի վրայ: Բաւական ժամանակէ արդէն նիստերը—անուանական նիստեր—կը գումարուին նոյն հոգաբարձութեան անդամներէն մէկուն վաճառատանը մէջ, հազիւ երկու՜ անդամի ներկայութեան: Իսկ երկու անդամով գումարուած ժողով մը կրնա՞ք երեւակայել թէ ո՛րչափ օգտակար կրնայ ըլլալ: Կարծես ճակատագրականօրէն որոշուած է որ մեր բոլոր ազգ. ժողովները երկու և առաւելն երեք անդամներու ներկայութեան գումարուին. իսկ թէ երկու անդամով տրուած որոշումները ո՛ր աստիճան օգտակար ու ո՛րչափ օրինական կրնան ըլլալ, ատիկա կարելի է գուշակել: Մաղազաներու մէջ կարելի չէ ժողով գումարել: Երբ ոեւէ ազգային մը պաշտօն մը կը ստանձնէ, պէտք է զայն կատարէ լիապէս եւ խղճմտօրէն, հակառակ պարագային կամ ստանձնելու չէ եւ կամ հրաժարելու է, եթէ այնքան առատ են իր անձնական գործերը:

ՏԱՐԵԼԻՑ ՄԸ. — Լուսաբեր-Արեւի փետրուար 13ի թիւը ամբողջովին նուիրուած է ողբացեալ մեծ գրագէտ Արփիար Արփիարեանի յիշատակին: Արցունքի և ողբի գրականութիւն մը ծայրէ ծայր, ցնցող և արտասուել տուող: Վահան Մալէզեան, Վահան Թէքէեան, Միքայէլ Կիւրճեան, Տիրան Չէլէկեան, Փելիկ Արփիարեան, Միքայէլ Նաթանեան և Յովհաննէս Սեթեան՝ անմահ նահատակին յիշատակը կ՚արծարծեն հոյակապ էջերու մէջ և անգամ մըն ալ—որ վերջինը չպիտի ըլլայ անշուշտ—անարգութեան սիւնին կը գամեն այն հրէշները որ այդ եզական Հայուն արիւնը խմեցին: Կ՚արժէր որ Լուսաբեր-Արեւի այս թիւը բազմաթիւ օրինակներով ղրկուէր Թուրքիա և նոյն իսկ ձրի բաժնուէր հայ հասարակութեան:

ԿՈՎԿԱՍԱՀԱՅ Աբէլեան-Արմէնեան խումբը որ վերջերս թատերական թուռնէ մը կատարեց Ատաբազարի եւ Նիկոմիդիոյ կողմերը, երէկ մայրաքաղաքս վերադարձաւ եւ այսօր Ռուսական շոգենաւով կը մեկնի Իզմիր հոն շարք մը ներկայացումներ տալու համար:

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ուրախութեամբ կը լսենք թէ Կովկասահայ խումբին կարող դերասաններէն Պ. Ոսկանեանի՝ Օր. Արուսեակ Դարպասեանի հետ՝ նշանախօսութեան հանդէսը տեղի ունեցեր է երէկ, Բերա Դարպասեաններու բնակարանին մէջ, ի ներկայութեան Կովկասահայ խումբի բոլոր անդամներուն եւ բարեկամներու: Պ. Ոսկանեան ծանօթ է արդէն մայրաքաղաքիս թատերասէր հասարակութեան իբրեւ տաղանդաւոր ու համակրելի դերասան, իսկ Օր. Դարպասեան զարգացած, շնորհալի ու ազնիւ օրիորդ մըն է: Խմբագրութիւնս այս ուրախ առթիւ իր շնորհաւորութիւնները կ՚ուղղէ երկու խօսեցեալներուն:

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ասկէ առաջ Ակնայ մէջ հաստատուած Անկլօ-Ամերիկեան արհեստական եւ վաճառականական ընկերութեան գործակատար Պօղոս էֆ. Գապուլեան անդրդուելի մնալով իր հրաժարականին վրայ, որոշեցինք 1 Յունուար 1909 (Ը. Ե.)էն սկսեալ մինչեւ ցնոր տնօրէնութիւն ընկերութեանս ամէն կարգի գործառնութիւնները յանձնել Գալուստ էֆ. Մ. Գալուստեանի: Պօղոս էֆ. Գապուլեան ալ իր բարոյական օժանդակութիւնը պահելով հանդերձ, իր գործակատարութեան միջոցին ընկերութեանս անուան եղած պահանջները գանձելու պաշտօնը կը ստանձնէ:

Զայս կը յայտարարենք ի լուր հանրութեան, որպէս զի յետ այսու ընկերութեանս հետ գործ ունենալ փափաքողներ ուղղակի Գալուստ էֆ. Մ. Գալուստեանին դիմեն: Վստահ ենք թէ բարենպաստ խորհրդով հաստատուած այս ընկերութիւնը իր յարատեւութիւնը պահելու համար, պարտականներ պիտի բարեհաճին կարճ ժամանակի մը մէջ իրենց պարտքը վճարել:

ՃՕՐՃ ՓԷՐԹԻՆՍ ՆԱՓ

3—3

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
Ազգային Պատրիարքարանի

Ազգային Կեդր. վարչութեան Քաղաքական Ժողովոյ որոշմամբ՝ յանձնաժողով մը կազմուած է որ պիտի քննէ Պատրիարքարանի արձանագրութեան դիւանի նախորդ տեսուչ Մելիքեան Մկրտիչ էֆ.ի պաշտօնավարութեան միջոցի արարքներն և անոր դէմ եղած բերանացի բողոքանաց և լրագրական հրատարակութեանց ստուգութիւնը:

Այդ յանձնաժողովը հրաւէր կը կարդայ ամէն անոնք որ ունին որ և է խնդիր, դիտողութիւն կամ բողոք յիշեալի մասին, փութան անձամբ կամ գրաւորապէս հաղորդել յանձնաժողովին, որ պիտի գումարուի Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ, փետրվար 19 հինգշաբթի օրը ժամը 8ին (Ը. Թ.): (ԿՆիf)

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ԹՈՎՄԱՍ ԹԵՐԶԵԱՆԻ

Ողբացեալ գրագէտին ու բազմարդիւն ուսուցչին յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ, երէկ, ժամը 4ին, Բերայի Ս. Յովհան Ոսկեբերան եկեղեցիին մէջ: Բազմութիւն մը չկար, բայց ներկայ գտնուող յուղարկաւորները ընտրեալ դասակարգին կը պատկանէին: Հանդէսին կը նախագահէր Սեբաստիոյ առաջնորդ Տ. Լեւոն Փէչէճեան եպիսկոպոս, իր շուրջը ունենալով բազմաթիւ վարդապետներ: Դասին մէջ իբր սգակիր կեցած էին Վենետկեան Մխիթարեան Միաբանութենէն Հ. Յուսիկ Վ. Մէհրապեան, Հ. Եսայի Տայեցի, Հ. Սահակ Վ. Տ. Մովսէսեան: Իզմիրլեան Հայրիկ եւս Ազգ. Պատրիարքարանի կողմէ երկու վարդապետներ ղրկած էր իբր ներկայացուցիչ: Մեռելական տխուր երգեցողութիւնները կատարուեցան դաշն կերպով: Արարողութեանց աւարտումէն ետքը գեղեցիկ դամբանական մը խօսեցաւ Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութենէն Հ. Սահակ Վ. Տ. Մովսէսեան, որ Թովմաս Թերզեանի կեանքը յաջողապէս պատկերացուց իբր գրագէտ, բանաստեղծ և ուսուցիչ: Դամբանախօսը ըսաւ թէ Թովմաս Թերզեան հայ չէ, իր արիւնը հելլէն է, իտալացի է. ինչ որ իր մէջ հայ կայ՝ սիրտն է: Հ. Սահակ ողբացեալ գրագէտին նկրտողը հիւսելէ յետոյ մաղթեց որ, ամէն գարնան, ծաղիկները նորոգուին անոր, որուն հայ սիրտը չի խամրիր սակայն:

Դամբանականէն ետքը՝ հանգուցեալին մարմինը շքեղ մեռելակառքով փոխադրուեցաւ Շիշլիի գերեզմանատունը, ընկերակցութեամբ բազմաթիւ յուղարկաւորներու: Գերեզմանին վրայ ի դիմաց Մ. Ռափայէլեան վարժարանի աշակերտներուն, Պ. Գամէր Սուրէնեան դամբանական մը խօսեցաւ: Հ. Յուսիկ Վ. Մէհրապեան ի դիմաց Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեան, գեղեցիկ ծաղկեպսակ մը դրաւ գերեզմանին վրայ: Իսկ Մ. Ռափայէլեան վարժարանի նախկին աշակերտներու Միութեան կողմէ բնական ծաղիկներու գեղեցիկ պսակ մը դրուեցաւ Թերզեանի գերեզմանին վրայ, ի յիշատակ իրենց սիրելի վարպետին և ընկերակցին: Թաղման միջոցին ծանօթ բանաստեղծ Մկրտիչ էֆ. Աճէմեան արտասուալից աչքերով և փղձկած ձայնով մը կ՚ըսէր թէ իր եղբայրը կորսնցուցած էր Թովմաս Թերզեանի մահուամբ: Այս տխուր առթիւ մեր ցաւակցութիւնները կը յայտնենք Թովմաս Թերզեանի այրիին, զաւակներուն և պարագաներուն:

Թէրզեան ընտանիքը իր խորին շնորհակալութիւնները կը յայտնէ ամէն անոնց որոնք հաճեցան անձամբ կամ գրով իրենց ցաւակցութիւնները յայտնել հանգուցեալ ԹՈՎՄԱՍ ԹԵՐԶԵԱՆԻ մահուան առթիւ:

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ. — Ծանօթ փաստաբան Յարութիւն էֆ. Գայսէրեան իր գրասենեակը փոխադրած է Կ. Պոլիս, Գամանթօ խան թիւ 3-4: 8—7

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ, 24 փետր.— Երէկուընէ ի վեր ամբողջ Ռուսիոյ մէջ պահեստի զինուորներու ճամբու թուղթերը կը քննուին: Այս անօրէնութիւնը զանազան մեկնութեանց տեղի կուտայ:

ՓԱՐԻԶ. — Թուրքիոյ նոր արտաքին գործոց նախարար Րիֆաթ փաշա, այսօր, երկարօրէն տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Փիշոնի հետ:

ՓԱՐԻԶ. — Սակարանը միշտ գէշ ազդուած է արեւելեան գործերու մասին հասած լուրերէն: Գիները թոյլ են:

ՊԷՔԻՆ. — Ռուսերը փակեցին Խարպինի արեւմտեան երկաթուղիի գլխաւոր կէտերուն վրայ գտնուող չինական ապրանքներու մթերանոցները, սեփականատէրերուն կողմէ մերժուած ըլլալով տուրքերու վճարումը: Ռուսաչինական բանակցութիւնները ապարդիւն եղած են: Չին կ՚ամբաստանէ ռուս վարչութիւնը և Խարպինի տեղական վարչութիւնը՝ Բորթսմաութի դաշնագրին պայմանները բռնաբարած ըլլալուն համար:

ՄԵՐ ԶԳԵՍՏԵՂԷՆՆԵՐԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԵՆ
ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ
1. Իւրաքանչիւր կերպաս խիստ քննութեան մը կ՚ենթարկուի, գնուելէ առաջ:
2. Մեր գործաւորները ամէնէն ճարտարներէն կ՚ընտրուին:
3. Իւրաքանչիւր զգեստ մեր աշխատանոցներէն դուրս չի հանուիր՝ քննուելէ և ամէն կերպով յարմար գտնուելէ առաջ:
ԹԻՐԻՆԿ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ,		11/24 Փետր.
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 %	Ս. Ո.	102 28
Ամէնէն բարձր գին	»	102 30¼
Ամէնէն վար գին	»	102 25
Րումէլի Երկաթուղի գոյ	Ֆր.	174 25
Ամէնէն բարձր գին	»	174 75
Ամէնէն վար գին	»	174 25
ԲԱՑՈՒՄ,		12/25 Փետր.
Օսմ. Փոխ. Միացեալ 4 % Փ.Կ.	Ս. Ո.	102 25
» » » ժամը 6ին	»	102 25
Րումէլի Երկաթուղի	Ֆր.	173 75
»	»	173 80
Թարափ [illegible]	»	456
Անատ. [illegible]	»	515
»	»	513
»	»	14 95
Տիրքէթի [illegible]	»	14 25
Տիրքէթի [illegible]	»	1 65
Օսմ. Աղ [illegible]	»	4 12½
Օսմ. Ծխ [illegible]	»	16 20
Թրամուէյ [illegible]	»	6 80
»	»	3 25
»	»	485
Թրանզվա [illegible]	»	60 50
Տէրքոսի [illegible]	»	84 50
Գալիա Կ [illegible]	»	440
Միթիլի [illegible]	»	4 25
Նէճիփ Փ [illegible]	»	9 25
Սալոնիքի [illegible]	»	7 50
Փարասու [illegible]	»	120
»	»	21
Քարտ Ի [illegible]	»	580
Լաւրիոմ [illegible]	»	55 50
Զարթըրզ [illegible]	»	30 50
Ֆժէտի Ձ [illegible]	»	287 50
»	»	252

ՏՕՔԹՕՐ
ԴԻՐԱՆ [illegible]
Վկայեալ Բարիզի համալսարանէն և երեք տարի պաշտօնավարած Բարիզի հիւանդանոցներուն մէջ:
Կը դարմանէ ներքին ամէն տեսակ հիւանդութիւնները:
Կ՚ընդունի ամէն օր կէս օրէն յետոյ, ժամ 2-5 (Ալ. 11 Ը. Թ.), [illegible] թիւ 40.
Հինգշաբթի օրերը ձրի: 15—1

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ
ՏԱՍՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ԹԻՐԱԺ, ՔԱՇՈՒԱԾ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1ԻՆ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԸ

2 օսմ. ոսկի շահող թիւեր

133741	50	159911	20	181931	40	206061	70	227501	10
135281	90	160201	10	182581	90	206201	10	227831	40
135721	30	160481	90	182971	80	206381	90	228761	70
136101	10	161331	40	183861	70	206561	70	228851	10
137851	60	161621	30	184381	90	206881	90	229291	300
138471	70	161711	20	184751	80	207391	400	229421	30
138941	50	162671	90	185321	30	207981	20	229831	40
138971	80	163441	50	186011	20	208011	20	229981	80
138991	9000	163721	80	187141	50	208451	60	230731	40
139761	70	164491	500	188161	20	208971	80	231011	20
140211	20	167431	40	188621	20	209221	30	231031	20
140231	40	167941	50	189661	70	209451	10	231341	50
141361	60	168101	10	189911	20	211571	80	231821	30
142681	90	168221	90	190131	40	211731	40	232241	100
142971	60	169681	90	190431	40	212621	20	232661	70
143551	60	170501	10	191541	50	213661	70	234841	50
144291	20	170581	50	192051	60	214111	20	235481	90
144401	40	170661	70	192521	90	214531	80	236821	40
144581	90	171061	70	193121	90	215521	30	237031	80
145271	70	171631	40	192641	50	216111	20	237231	70
146381	40	171851	80	193621	30	216311	90	237721	20
146711	20	172591	10	193931	40	216991	20	240161	50
149221	20	172611	20	194571	80	219651	60	241621	30
150021	20	173311	20	193001	10	217501	10	242141	50
150681	90	173401	70	194061	70	217721	30	242281	50
150881	90	174081	90	197321	80	219161	50	242521	10
152281	90	174181	80	197731	60	219341	50	242801	30
153071	50	177041	70	197911	20	219741	50	243021	10
153201	80	177251	80	200081	90	219881	80	243031	90
153421	80	177311	10	200401	80	221031	30	243261	70
153731	40	177341	90	200781	10	221221	40	244321	20
153851	40	177891	90	202091	40	223601	10	245041	80
153901	10	178111	10	203041	40	223911	40	245491	40
154491	500	178651	60	203291	400	224031	20	246111	70
154561	70	179311	10	203491	80	224431	90	246271	40
156171	70	180211	20	203451	70	225301	40	247611	40
156291	80	181001	30	203811	90	225331	40	248131	30
156921	30	181351	50	203861	30	225451	60	248311	90
157001	10	181441	70	204141	50	225741	80	249581	40
157131	40	181671	80	204851	60	226381	80	249881	90

La Grande Fabrique
S. Stein.

1908Ի ՁՄՐԱՆ ԵՒ ԱՇՆԱՆ
ՆՈՐՈՅԹՆԵՐԸ
ՓՆՏՌԵՑԷՔ
ՇԹԱՅՆ
ՎԱՃԱՌԱՏԱՆՑ ՄԷՋ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին վիճակահանութեան 24000 թիւերը փետր. ամսուն մէջ հետեւեալ կերպով պիտի քաշուին վեց օրեն:

Չորրորդ օր 15 փետր. 1324, կիրակի

Հատ	Ոսկին 100էն	Գումար
2	100000	200000
4	40000	160000
10	20000	200000
50	10000	500000
125	4000	500000
209	800	167200
3600	200	720000
4000		2447200

Հինգերորդ օր 19 փետր. 1324, հինգշաբթի

Հատ	Ոսկին 100էն	Գումար
2	100000	200000
4	40000	160000
10	20000	200000
50	10000	500000
125	4000	500000
209	800	167200
3600	200	720000
4000		2447200

Վեցերորդ օր 26 փետր. 1324, հինգշաբթի

Հատ	Ոսկին 100էն	Գումար
1	1200000	1200000
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
1	100000	100000
2	40000	80000
10	20000	200000
50	10000	500000
125	4000	500000
207	800	165600
——	200	720000
3600		4865600

Տոմսակները կը ծախուին Երկրագործական Պանքայի Կեդրոնատեղին, Կամուրջին մասնաճիւղը եւ սեղանաւորի խանութները:

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ազդ.— 1881 դեկտ. 8/20 թուակիր կայս. հրամանագրի Ե. յօդուածին 5րդ հատուածին համաձայն, պայմանաժամը 1903 մարտ 1/14ին աւարտող Փոխանակ Օսմ. Պարտքի թիւ 39 կտրօնը եթէ երբեք մինչեւ 1909 մարտ 1/14 չգանձուի, Օսմ. Հանր. Պարտքի պիտի մնայ: 12—7

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1908

* *

Ազդ.— 1890 ապրիլ 15/27 թուակիր կայս. հրամանագրին ԺԴ. յօդուածին համաձայն, 1890ի Բրիօրիթէ 4 % փոխառութեան պարտաթուղթերու թիւ 25 կտրօնը, որուն պայմանաժամը 1903 մարտ 1/14ին կ'աւարտի, եթէ երբեք մինչեւ 1909 մարտ 1/14 չգանձուի, Օսմ. Հանր. Պարտքի պիտի մնայ: 12—7

Կ. Պոլիս, 1 դեկտ. 1908

ՄՕՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ճամբորդ եւ ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. ԿԱՐԳԻ	Բ. ԿԱՐԳԻ
Սեդի	Նայդօգրիս
Մինիս	Էմեյսիս
Բափսիս	Պուգիրիս
Թեյպըր	Մեմֆիս
Նաւլդօն	Ցայիդի
Նավարին	Ցարօս
	Թիպս

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են, նաւուն մէջտեղը ընդարձակ սենեակներ ունին, եւ ելեկտրականութեամբ կը լուսաւորուին եւ դէն ճամբորդներու համար տեղաւոր ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ ամենահարմար ձեւով ճամբորդներ կ'առնեն բայց տեղաւորելի չունին: ապրելին

Կ. Պոլսէ Լիվերբուլ Ա. կարգի գին է 15
» » Բ. » » » 11

Ոչ ինչպէս ճանապարհորդներէն որ փոխադրութեանց կամ Ղալաթիոյ մաքսը հանելու համար կը դիմեն իրենց հրահանգներու ամէն տեղեկութիւն ժամանակին 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի եւ Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար ապրանքներ կ'ընդունուին:

Դիմել առ Տ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ եւ Ընկ. Գործակալք
Ուիթալ խան, Պահչէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՄ ՄՕՍ Ընկ.

50—35 31 Ճէյմս Սդրիդ, Լիվերբուլ

ԼԱ ՄԻՒԹԻՒԷԼ ՏԸ ՖՐԱՆՍ Է ՏԷ ՔՕԼՕՆԻ

La Mutuelle de France et des Colonies

ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Պանք տը Ֆրանսի մէջ աւանդ ձգուած 60 միլիոն ֆրանք

ԿԸ ԳՈՐԾԷ	ՊԵՏԱԿԱՆ ՔՕՆԹՐՕԼԻՆ տակ, 1905 մարտ 17ի օրէնքին համաձայն:
Կ'ԸՆԾԱՅԷ	ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ՄԸ ողջ մնացողներուն, եւ ԴՐԱՄՕԺԻՏ ու ՌԱՆԹ ՎԻԱԺԻԷ կ'ապահովէ, 15 տարիէն վճարելի ողջ մնացողներուն, մահուան պարագային երաշխաւորութիւններով:
Կ'ԸՆԴՈՒՆԻ	Վճարումներ ԱՄՍԱԿԱՆ ՎԵՑ ՖՐԱՆՔԷՆ սկսեալ:
ԿԸ ԶԵՏԵՂԷ	ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԻ ՄԷՋ իր յանձնարարողներուն յանձնած դրամները, պետական երաշխաւորութիւն ունեցող արժէթուղթերու վերածելով զանոնք:
ԳՈՐԾԱՌՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՈՒՆԵՑԱԾ Է	700 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ, մինչեւ 1908 նոյեմբեր 30 իր երկու ճիւղերուն մէջ. ԿԵԱՆՔԻ ՈՒ ՄԱՀՈՒԱՆ

Տեղեկութիւն եւ կանոնագիր ձրիաբար կը տրուին
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Թինարեք խան, Ղալաթիա, Պէրչէնկի Պազար
Ընդհ. Տնօրէն Օ. ԺԻՌՕ

Փորձառու եւ գործունեայ գործակալներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է ունենան լաւ յանձնարարականներ ալ:

ՌՈՍԻԱ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՌՈՒՍԻՈՅ ԿԱՅՍԵՐ 1881Ի ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ
Ընկերութեան կեդրոնատեղին, Պետերսպուրկ

Ընկերութիւնը խիստ նպաստաւոր պայմաններով ապահովագրութիւններ կը կատարէ ընդդէմ հրդեհի, ամէն տեսակ արկածներու, ճամբորդութեան պատահարներու, երկաթուղիի ու շոգենաւի մէջ, ապրանքներու փոխադրութեան ու ցուցափեղկի ապակիներու խորտակուելուն դէմ.

Ընկերութեան դրամագլուխը, ամբողջապէս վճարուած	10,666,666 ֆր.
Երաշխաւորութեան գումար	162,600,000 »
Ապահովագրեալներուն վճարուած գումար	460,946,000 »
1906 տարուան մէջ գանձուած ապահովագին ու տոկոս	75,130,000 »

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել
Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին, Ասլանեան խան Վօյվօտա Ղալաթիա:
Պոլսոյ գործակալութեան, Ծիլէքճիլէր խան Ալըր Էֆէնտի ճատտէսի, թիւ 26:
Տնօրէն Կ. Պոլսոյ մասնաճիւղին՝ Ա. ՀԻՒՐՄԻՒՋ 11 50—19

ՄՈԽՐԱՁՈՒՐԻ ՊԷՏՔ ՉԿԱՅ
ՈՐ ԿԸ ՓՏԵՑՆԷ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆԸ ԱՅԼ
ՎԱՐԷՔԻՆԱՅԻ
ՈՐ ՆՈՐ ԿԸ ՊԱՀԷ ՁԱՅՆ

Գիւտ իտալացի նշանաւոր քիմիագէտ Հերիւլ Ռամարինիի
75% խնայողութիւն!!! Մեծ դիւրութիւն, կատարեալ մաքրութիւն եւ ճերմկութիւն
ԱՆԹԵՐԻ ՀԱԿԱՆԵԽՈՒՄ
ԵԹԷ ՓՈՐՁԷՔ՝ ԴՈՒՔ ԱԼ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԻՔ

Քանի մը մրցանակներ ստացած է զանազան ցուցահանդէսներէ, վկայագիրներ՝ զանազան կաճառներէ, տեղեկագիր պալատան քիմիագէտ Պ. Սինկրոսէ եւ կայս. բժշկական վարժարանի բրօֆէսէօր Տօքթ. Ճէլալեանէ:

ԲՈԼՈՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՔՕՕՓԵՐԱԹԻՎԻ ՔՈՎ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ
Միակ ներկայացուցիչ Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ համար
ԲԱՐԱԵՕԱՆՆՈՒ, ՔՕԼԱՍԻ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Պաղտատ խան, թիւ 7, Կ. Պոլիս
ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ 50—46

ՊԱԼՔԱՆ
Առանձնաշնորհեալ ապահովագրական ընկ.

Դրամագլուխ եւ պահեստ	Ֆրք. 9,500,000
Վերապահովագրական դրամագլուխ եւ պահեստ	» 142,750,009

ՊԱԼՔԱՆ ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ ամէն տեսակ կահկարասի եւայլն, Կ. Պոլսոյ եւ Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ շատ դիւրամատչելի պայմաններով, իսկ իր միւս երկրորդ ճիւղը որ անմրցելի գիներով եւ պայմաններով օժտուած է, կը կատարէ խառն ապահովագրութիւն, ընտանեկան, մանուկներու, եւայլն եւայլն: 50—14

Ընդհանուր գործակալ Թուրքիոյ Խ. ՖՐԱՆԿԻՒԼՕՖ եւ Ընկ
Պոլիս, Անանիադիս խան

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ
ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆԵԱԼ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ
1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սեֆեր 20 թուակիր Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Ղալաթիա, Նազըր խան, Հէզարէն փողոց, թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ.
Պոլիս, Մ. Ի. Սատօք, Շէյխ իւլ Իսլամ խան, Պահճէ Գաբու թիւ 10.
Պոլիս, Ապտի պէյ եւ Ընկ. Վէզնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Այմէլօղլու, Էմին-Էօնիւ, Պահչէ Գաբու Իզմիր փողոց.
Գատըգիւղ, Ալեքսանդր Անաստասիադիս Չուկայի հրապարակ.
Գատըգիւղ, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճատտէսի.
Պէօյիւքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օսմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճատտէսի, թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրեանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Ըէսուլ էֆ.
Մաքրիգիւղ, Մ. Ա. Անկէլիտէս, Տօգուրանի հրապարակ.
Սան Սթէֆանօ, Քէչէճեան էֆ.:

17 *Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ:*

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կառախումբերու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրէն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Կառք. 223 խառն Առ. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառք. 224 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
12 — մկն.	Էսկի-Շէհիր ժմն.	3 —
12 42 »	Կէօքճէ Քըզըք մկն.	2 20
1 39 »	Սաքարեա Պունար »	1 38
2 33 »	Ալայունտ »	12 42
3 14 »	Չէքիւրլէր »	11 53
4 11 »	Տէօյէր »	11 05
4 40 »	Իհսանիյէ »	10 20
5 04 »	Համամ »	9 53
5 14 »	Կազլըկէօլ համամ »	9 44
5 41 ժմն.	Աֆ. Գարա Հիսար մկն.	9 13
6 01 մկն.	Աֆ. Գարա Հիսար ժմն.	8 53
6 41 »	Պէօյիւք Չօպանլար »	8 20
7 36 »	Չայ »	7 33
8 21 »	Իսհագլու »	6 40
8 45 »	Եասարան »	6 15
9 16 »	Աք Շէհիր »	5 53
9 48 »	Ազարի քէօյ »	5 13
10 30 »	Ջավուշճը քէօյ »	4 35
11 08 »	Իլկին »	4 03
11 55 »	Գատըն-Խանը »	3 09
12 50 »	Սէրայ-Էնի »	2 27
1 22 »	Մէյտան »	1 47
2 22 »	Պունար-Պաշը »	12 42
3 — ժմն.	Գոնիա մկն.	12 —
Իրիկ.		Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Կառք. 122 առ. Ն Առ. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառք. 121 խառն Իրկ. Ժ. Վ.
1 — մկն.	Էսկի Շէհիր ժմն.	11 —
1 44 »	Աք Պունար մկն.	10 18
2 24 »	Ալբիւ Քէօյ »	9 46
3 4 »	Պէյլիք Ախըր »	8 58
4 9 »	Սարըքէօյ »	8 1
4 58 »	Պէչէր »	7 4
5 35 »	Սարըլէր »	6 27
6 9 »	Պէյլիք Քէօփրիւ »	6 —
7 3 »	Բօլաթլը »	5 16
8 21 »	Մալը Քէօյ »	3 49
9 15 »	Սինճան Քէօյ »	2 47
10 — ժմն.	Էնկիւրիւ մկն.	2 —
Իրիկ.		Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱՊԱԶԱՐ

ԵՐԹ Կառք. 424 խառն Իրկ. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԴԱՐՁ Կառք. 423 խառն Առ. Ժ. Վ.
7 15 մկն.	Համիտիէ ժմն.	5 03
7 33 ժմն.	Ատա-Բազար մկն.	4 45

ԱԼԱՅՈՒՆՏ - ՔԷՕԹԱՀԻԱ

ԵՐԹ Կայարան	Կռ. 322 խռ. Առ. Ժ. Վ.	324 խռ. Իր. Ժ. Վ.
Ալայունտ մկն.	2 35	12 45
Քէօթահիա ժմն.	2 55	1 05

ԴԱՐՁ Կայարան	Կռ. 321 խռ. Առ. Ժ. Վ.	323 խռ. Իր. Ժ. Վ.
Քէօթահիա մկն.	2 —	12 05
Ալայունտ ժմն.	1 40	11 45

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 44 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 46 խռ. Ժ. Վ.		ԿԱՅԱՐԱՆ		ԴԱՐՁ Կառ. Թ. 41 խռ. Ժ. Վ.	Թ. 43 խռ. Ժ. Վ.
առ. 12 32	իր. 7 45	մկն.	Քատըքէօյ Կամուրջ	ժմն.	4 44	առ. 11 55 իր.
12 52	8 05	ժմն.	Հայտար Փաշա	մկն.	4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	» »	ժմն.	4 12	10 54
2 37	9 29	ժմն.	Բէնտիք	մկն.	2 58	9 50
2 45	9 40	մկն.	»	ժմն.	2 44	9 39
3 06	10 01	»	Թուզլա	մկն.	2 24	9 17
3 28	10 24	»	Կէյպզէ	»	2 02	8 55
3 05	10 48	»	Տիլ Իսքէլէսի	»	1 33	8 26
4 —	10 58	»	Թավշանճըլ	»	1 19	8 16
4 16	11 17	»	Հէրէքէ	»	1 08	8 06
4 37	11 39	»	Եարըմճա	»	12 41	7 42
4 49	11 51	»	Թիւթիւն Չիֆթլիք	»	12 29	7 30
4 59	12 02	»	Տէրինճէ	»	12 18	7 21
5 13	12 18	ժմն.	Իզմիտ	մկն.	12 —	7 06
5 38		մկն.	»	ժմն.		6 41
6 11		»	Պէօյիւք Տէրպէնտ	մկն.		6 10
6 39		»	Սափանճա	»		5 41
7 03		»	Համիտիէ	»		5 25
7 44		»	Կէյվէ	»		4 32
8 04		»	Աք Հիսար	»		4 10
8 33		»	Մէքէճէ	»		3 45
8 57		»	Լէֆքէ	»		3 13
9 32		»	Վէզիր Խան	»		2 38
10 12		ժմն.	Պիլէճիկ	մկն.		2 02
10 24		մկն.	»	ժմն.		1 50
11 32		»	Քարաքէօյ	մկն.		1 —
12 13		»	Պօզիւյիւք	»		12 24
12 59		»	Ին Էօնիւ	»		11 48
1 29		»	Չուքուր Հիսար	»		11 16
իր. 2 07		ժմն.	Էսկի Շէհիր	»		10 40 առ.

WILSON LINE
HULL-CONSPLE-NOVOROSSISK-ODESSA

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ եւ Օտեսայի

Նաւանք	Թոնօ	Նաւանք	Թոնօ	Նաւանք	Թոնօ	Նաւանք	Թոնօ	Նաւանք	Թոնօ
[illegible]	1069	[illegible]	4311	Հիտալկօ	1581	[illegible]	3709	[illegible]	1119
[illegible]	3607	[illegible]	938	Հիմերա	3720	[illegible]	3557	[illegible]	1785
Անճէլօ	1541	[illegible]	2383	Հորաթիօ	1600	[illegible]	1057	[illegible]	119
Արիօսթօ	2277	[illegible]	1713	[illegible]	595	[illegible]		[illegible]	1202
[illegible]	1322	[illegible]	504	[illegible]	2354	[illegible]	3419	[illegible]	1323
[illegible]	1264	[illegible]	3464	[illegible]	5540	[illegible]	1933	[illegible]	1546
[illegible]	4481	[illegible]	1520	[illegible]	1080	[illegible]	4100	[illegible]	3327
[illegible]	1371	[illegible]	1341	[illegible]	1053	[illegible]	4036	[illegible]	1470
[illegible]	1337	[illegible]	954	[illegible]	2307	[illegible]	1535	[illegible]	342
[illegible]	1244	[illegible]	1828	[illegible]	1700	[illegible]	1637	[illegible]	1914
[illegible]	1094	[illegible]	349	[illegible]	1053	[illegible]	510	[illegible]	1283
[illegible]	2729	[illegible]	4582	[illegible]	2272	[illegible]	3329	[illegible]	2391
[illegible]	1831	[illegible]	3060	[illegible]	1643	[illegible]	1553	[illegible]	1350
[illegible]	4235	[illegible]	1143	[illegible]	3191	[illegible]	1613	[illegible]	[illegible]
[illegible]	2905	[illegible]	1011	[illegible]	724	[illegible]	1729	[illegible]	
[illegible]	895	[illegible]	1695	[illegible]	1278	[illegible]	[illegible]	[illegible]	

Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած են.
Լօրենցօ շոգենաւը, նաւապետ Կրիչլան:
Միքասօ շոգենաւը, նաւապետ Թորր:
Ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս կը սպասուին.
Քասբէլլօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօն:

Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. ՀԻԼՑ ԷՆՐԻՔՕՑ
Թիւ 22—24, Բիւյիւք Միլլէթ խան, Ղալաթիա 10 50—32

ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՏԱՐԻՆԵՐԷ Ի ՎԵՐ
ՃԱՆՉՑՈՒԱԾ Է
Միլքմէյտ Պրէնտ
Սուիս Միլք

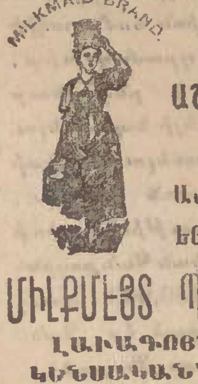

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ
ՍՆՈՒՆԴՆ Է
Ամեն անոնք որ գործածած են այս կաթը՝ կ'ընդունին որ
ՄԻԼՔՄԷՅՏ ՊՐԷՆՏ ՍՈՒԻՍ ՄԻԼՔԸ
ԼԱՒԱԳՈՅՆ Է ՏՂՈՑ ՀԱՄԱՐ
ԿԵՆՍԱՒԱՆ՝ ՆԵՐԱՆՈՒՐԻ ՀԱՄԱՐ
ԵՒ ԱՄԵՆՈՒՆ ԱԼ ՕԳՏԱԿԱՐ
50—19

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ
Քրէտի Ֆօնսիէ էժիբսիէնի
1886ի շրջաբերութեան պարտաթուղթերուն
1909 մարտ 1ի ամորթիսմանի
վիճակահանութիւնը

Ազդ.— Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կեդրոնատեղին, Պոլսոյ իր գործակալութիւնը եւ Բերայի գրասենեակը այդ պարտաթուղթերը կ'ապահովագրեն հարիւրին հարիւր վճարման կորուստին դէմ, չափաւոր գնով մը: Գրէտիֆօնսիէ պարտաթուղթերուն այսօրուան գինն է 288 ֆր., որով կորուստը շուրջ 35 ֆրանքի կը հասնի:

* *

Ազդ.— Թէմպէքիի 4% Բրիօրիթէ օսմ. փոխառութեան պարտաթուղթերէն ունեցողներէն կը ծանուցուի թէ 1909 փետր. 1/14էն սկսեալ պայմանաժամը այդ թուականին աւարտող թիւ 32 կտրօնին եւ անցեալ յունուար 1/14ին քաշուած ամորթի վիճակահանութեան պարտաթուղթերուն վճարումը պիտի կատարուի Օսմ. Կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ կիչէներէն: Կտրօններուն եւ պարտաթուղթերուն, որոնց պէտք է ընկերանան թուակիր պօրտրօներ, տէրերուն պիտի յանձնուի ընկալագիր մը, որ շրջաբերութեան թուականէն 10 օր յետոյ, պարտի ներկայացուիլ Օսմ. Կայս. Պանքային, Ղալաթիա:

Կ. Պոլիս, 3 փետր. 1909

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ԱԶԴ.— Հանր. Պարտքի վարչութեան Թողեալ Հասոյթներու Տնօրէնութիւնը աճուրդի կը դնէ Փոկէայի աղին արտածման իրաւունքը եւ վաճառումը Արեւելեան Ռումէլիի ու Պուլկարիայի մէջ, յանձնառութեանց տետրակին պայմաններուն համաձայն, որ Ընդհ. Տնօրէնութեան գրասենեակներուն մէջ կը գտնուի: Առաջարկները գրաւոր պէտք է ըլլան եւ տպագրուած թուղթի վրայ, զոր կարելի է ձեռք բերել Վարչութեան կեդրոնատեղին: Առաջարկները 30 օր պայմանաժամի մէջ պէտք է ուղղուին Ընդհ. Տնօրէնութեան, այսինքն յուն. 12/25էն սկսեալ մինչեւ 11/24 փետր.ի իրիկունը (ժամը 11, Ը. Թ.), որուն յաջորդ օրը պիտի քննուին առաջարկները: Ամէն առաջարկի հետ պէտք է գտնուի երաշխաւորութեան գումարի համար տրուած ընկալագիրը. Նկատողութեան չպիտի առնուին այն առաջարկները, որոնց չեն ընկերանար ընկալագիրներ: Նուազագոյն գինն է խոսօ 34 ղրուշ, օսմ. ոսկին 100 ղրուշէն, տարեկան 10,000 թոնօյի համար՝ երկու տարի, սկսեալ 1909 մարտ 1/14էն: Այդ գինը իւրաքանչիւր 1000 քիլօ խառն աղին համար է, առանց ծախքի Փոկէա յանձնելի: Աճուրդի գործողութիւնները պիտի շարունակուին Վարչութեան կեդրոնատեղին, 1909 փետր 12/25ին, կէս օրէն յետոյ, ժամը 9-10 (Ը. Թ.): Առժամեայ աճուրդի թուականէն սկսեալ՝ 48 ժամ պայմանաժամ պիտի տրուի վերջնական աճուրդին համար, որ %ին 5 յաւելումով միայն կրնայ վերակիլ: Այս աճուրդն ալ ժամը 11ին պիտի կատարուի տրուած ամէնէն բարձր գնոյն վրայ: Երբ վերջնական աճուրդին ատեն նշմարուի որ տրուած ո եւ է գին չէ հաւասարած 4րդ յօդուածին մէջ սահմանուած նուազագոյն գնոյն, առաջարկները չեղեալ պիտի համարուին: Այն ատեն Վարչութիւնը իրեն կը վերապահէ իր շահերուն համապատասխան գործելու իրաւունքը նոր աճուրդի մը ձեռնարկելով կամ ուրիշ եղանակ մը կ'ընտրէ Փոկէայի աղը արտածելու եւ ծախելու համար Ռումէլիի մէջ ու Պուլկարիա: Անոնք որ կը փափագին աճուրդի մասնակցիլ, կրնան ժամը 8—10 (Ը. Թ.) դիմել Վարչութեան կեդրոնատեղին, ուր կը գտնուի յանձնառութեանց տետրակը, ինչպէս ըսուած է քիչ մը վերը, տեղեկանալու համար անոր պարունակութեան: 9—7

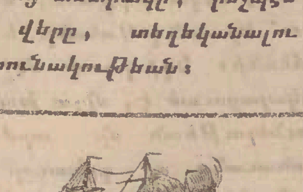

Cie RUSSIE
Navigation à Vapeur et de Commerce
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ
ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Շաբաթուան երթեւեկութիւններ
Փետրուար

Դշ. 5/18 Ինէպօլի, Սինօպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասօն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Պաթում. կէս օրէն առաջ ժամը 10ին:
Դշ. 5/18 Օտեսա. Իրիկուան ժամը 4ին:
Եշ. 6/19 Իզմիր, Պիրէոն եւ Աղեքսանդրիա. ժամը 10ին:
Եշ. 6/19 Օտեսա. ժամը 4ին:
Ուր. 7/20 Սէվաստոպոլ. ժամը 10ին:
Շբ. 8/21 Օտեսա. ժամը 10ին:
Շբ. 8/21 Տարտանէլ, Միտիլլի, Իզմիր, Քիօս, Հռոդոս, Մէրսին, Իսքէնտէրուն, Թրիպօլի, Պէյրութ, Հայֆա, Եաֆա, Բոռ-Սայիտ եւ Աղեքս. ժամը 4ին:
50—44

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ